

Rädd att gå ut om kvällarna?

- En studie av högstadieläver i Malmö med jämförelse med högstadieläver i Stockholm, Jönköping, Kalmar, Haninge, Huddinge, Nacka, Täby, Värmdö och Vallentuna

Stig Elofsson

Abstrakt

Syftet med rapporten har varit att undersöka i vilken utsträckning högstadieelever i Malmö känner sig rädda/otrygga när de är ute på kvällarna samt att undersöka hur detta varierar beroende på ungdomarnas sociala bakgrund. I syftet ingår även att studera kopplingen mellan upplevd rädsla och skattad hälsa/livskvalitet. Materielat för analyserna har hämtats från en enkät som genomförts inom *Ung livsstil* bland ett slumpmässigt urval av högstadieelever i Malmö år 2015. Sammantaget har denna enkät besvarats av 2189 ungdomar med en svarsfrekvens på 87 procent. Föör att få en bild av hur det ser ut i Malmö jämfört med landet i övrigt görs också jämförelser med resultat från andra undersökningar som genomförts på högstadiet i andra kommuner under perioden 2013 – 2018. Sådan studier har genomförts i Stockholm, Haninge, Huddinge, Täby, Värmdö, Vallentuna, Nacka, Kalmar, Helsingborg samt Jönköping med sammanlagt 9918 svarande högstadieelever och en svarsfrekvens som ligger kring 80 % eller högre.

Utgångspunkten för analyserna är frågan *Är du rädd när du är på något av följande ställen under kvällstid (efter 19.00)?* med svarsalternativen: Aldrig, Ibland, Ganska ofta, Alltid. De ställen/situationer som tas upp i frågan är: I ditt hem, I området där du bor, På buss eller tåg, I Malmö centrum, På träning eller annan organiserad fritidsaktivitet, På fritidsgård eller annan mötesplats.

Resultaten av analyserna visar på tydliga könsskillnader, det är genomgående vanligare att tjejer uppger att de är rädda än att killar gör det. En jämförelse mellan olika situationer visar på ett likartat mönster bland killar och tjejer. Den lägsta andelen som känner sig rädda finns för i hemmet och vid organiserade fritidsaktiviteter. Högst andel som uppger att de är rädda finner vi för buss/tåg och Malmö centrum. Bland killar är det nästan 30 respektive 40 % som åtminstone ibland känner sig rädda i dessa sammanhang. Däremot är det genomgående få killar som uppger att de ganska ofta eller alltid sig rädda – som högst 10 % när det gäller Malmö centrum.

Bland tjejer som åtminstone känner sig rädda ibland högre – ungefär 70 % känner sig rädda åtminstone ibland i Malmö centrum och på buss/tåg, mer än hälften i sitt bostadsområde. Ungefär 30 % av tjejerna uppger att de ganska ofta eller alltid är rädda i Malmö centrum och ungefär en fjärdedel att de lika ofta är rädda på buss/tåg. Det är också för dessa situationer som könsskillnaderna är störst.

I massmedia antyds ofta att otryggheten är speciellt hög i Malmö. Rapporten *Brottslighet och trygghet i Malmö, Stockholm och Göteborg – en kartläggning* som Brå publicerade år 2012 visar att problemen med brott och otrygghet är större i Malmö än i de båda övriga städerna. I rapporten menar man dock att den högre problemnivån i Malmö kan sättas i samband med mer ogynnsamma grundförutsättningar – sårbart geografiskt läge, koncentrerad stadsstruktur och större inslag av sociala och ekonomiska problem. Man kan dock inte avgöra om den högre problemnivån kan återföras till just dessa grundförutsättningar. En jämförelse med resultat för högstadieelever från andra kommuner ger inget stöd för att Malmöungdomarna skulle känna sig rädda i högre utsträckning, snarare tvärtom.

Som redan påpekats är könsskillnaderna avsevärda när det gäller upplevd hälsa. En analys av sambanden mellan rädsla i olika situationer visar också tydligt att det vid sidan av detta finns ett personligt element – kopplat till individen och dennes livssituation – som starkt påverkar upplevd rädsla. En analys av sambanden med övriga bakgrundsvariabler – även de direkta – tyder på att även dessa har en viss påverkan. Ålder påverkar delvis på olika sätt bland killar och tjejer. Bland killar minskar andelen som känner sig rädda i mer eller mindre utsträckning med ökad ålder medan denna andel bland tjejer är oförändrad eller till och med ökar. Detta leder till att könsskillnaderna blir störst i årskurs nio.

Ser vi ill familjesituation kan vi notera att ungdomar som uppger att de har förtroende för båda föräldrarna i mindre utsträckning är rädda i hemmet och i bostadsområdet. Intressant är dock att fler bland dessa uppger att de är rädda i Malmö centrum. Ser vi till socioekonomisk bakgrund är det fler bland de som har en lägre sådan som är rädda i bostadsområdet. Bland tjejer gäller däremot att färre i denna grupp känner sig rädda på buss/tåg och i Malmö centrum. Vid de multivariata analyserna, där vi kontrollerar för inverkan från övriga bakgrundsvariabler, försvinner dock dessa samband. Detta tyder på att bakom de observerade sambanden döljer sig en inverkan av svensk/utländsk bakgrund.

Ser vi till svensk/utländsk bakgrund är det dock viktigt att notera att det inte finns generella tecken på att ungdomar med utländsk bakgrund skulle känna sig mer rädda än de som har svensk bakgrund. Vi kan dock notera att första generationens invandrare oftare känner sig rädda i samband med organiserade fritidsaktiviteter. Killar i denna grupp är också oftare rädda i hemmet och i bostadsområdet. Bland tjejer är det i första hand de som har svenskt ursprung som skiljer ut sig. Sessa är mindre ofta rädda i sitt bostadsområde, däremot oftare på buss/tåg och i Malmö centrum.

Även om det framträder vissa signifikanta skillnader mellan bostadsområdena framträder inget mönster som pekar mot att ungdomar i vissa stadsdelar – inte heller de som betraktas som utsatta – allmänt skulle känna sig rädda i större utsträckning. Områdesskillnaderna är alltså begränsade, vilket styrks av att sambandet med bostadsområde nästan helt försvinner efter kontroll för övriga bakgrundsvariabler.

En jämförelse mellan ungdomar som ofta eller alltid känner sig rädda i olika situationer mot övriga visar på tydliga skillnader mellan grupperna när det gäller självskattad hälsa, förekomst av psykiska besvär och skattad livskvalitet. Ungdomar som uppger att de ofta eller alltid känner sig rädda i olika situationer har klart lägre hälsa och livskvalitet. Ett intressant faktum är att gruppen som aldrig eller endast ibland känner sig rädda – oberoende av situation – är mycket stabil i sin skattning av hälsa och livskvalitet. De lägsta skattningarna av hälsa och livskvalitet finner vi bland ungdomar som ofta eller alltid är rädda hemma eller i bostadsområdet. Bland killar är också hälsa/livskvalitet låg bland de som ofta känner sig rädda i samband med träning eller andra organiserade fritidsaktiviteter.

För att få en sammanfattande bild av koppling mellan rädsla och hälsa/livskvalitet har vi skapat ett nytt mått – antalet situationer där man uppger att man ofta eller alltid känner sig rädd. En multipel variansanalys visar att rädsla – mätt på detta sätt – har ett direkt samband med hälsa/livskvalitet. Detta samband kvarstår alltså efter kontroll för inverkan av kön, ålder och fysisk aktivitet. Faktorer som också direkt påverkar upplevd hälsa och livskvalitet. Från de insamlade data går det dock inte att avgöra om rädsla leder till lägre hälsa/livskvalitet eller om påverkan går i motsatt riktning. En möjlighet kan också vara att det finns bakomliggande faktorer - personlighet och levnadsförhållande – som gör att man både känner större rädsla och upplever sämre hälsa/livskvalitet.

I rapporten *Ung livsstil Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet* framfördes hypotesen att en del av de könsskillnader som vi finner när det gäller hälsa/livskvalitet – tjejer i genomgående lägre – skulle kunna återföras till hur vanligt det är att man känner sig rädd i olika sammanhang. En analys av direkta samband – efter kontroll för inverkan av andra bakgrundsvariabler – ger klart stöd till denna hypotes. Skillnaden mellan killar och tjejer när det gäller hur vanligt det är att man är rädda ”förklarar” mer av könsskillnaderna i hälsa/ livskvalitet än andra bakgrundsvariabler som familjeförhållanden, socioekonomisk bakgrund, svensk/utländsk bakgrund, bostadsområde och fysisk aktivitet.

Förord

Ung livsstil är ett forsknings- och utvärderingsprojekt som studerar ungas levnadsvanor och livsvillkor inom en rad områden samt preferenser inom fritid och kultur. Projektet är ett samarbete mellan ett femtontal kommuner³ i Sverige och institutionen för socialt arbete (Stig Elofsson) vid Stockholms universitet. Forskningsprojektet startade 1984 vid sociologiska institutionen på Stockholms universitet för att undersöka barns/ungdomars fritidsvanor och preferenser inom fritid. Sedan studien 2004/2005 i Stockholm har perspektivet vidgats och strävat efter att mer utförligt kunna beskriva och analysera barns/ungdomars livsvillkor. I första hand står dock fortfarande deras situation och preferenser på fritidsområdet i centrum för våra studier. Sedan år 2000 genomförs studier inom Ung livsstil också i grund- och gymnasiesärskolan.

Ett stort tack går till alla de barn/ungdomar som besvarat enkäterna och gett en beskrivning av era livsvillkor och önskingar. Detta ger ett viktigt underlag för att politiker skall kunna utforma en politik för barn- och ungdomar. Ett stort tack också till de personer i medverkande kommuner som genomfört fältarbetet samt kodning av enkäterna! Utan er hade inte studierna gått att genomföra i den nuvarande omfattningen.

Olika rapporter inom ung livsstil finns att ladda ned gratis på www.unglivstil.org Ung livsstil finns även på Facebook!

Följ forskningsprojektet för att se de senaste resultaten www.facebook.com/unglivstil

Stockholm 2023

Stig Elofsson

Fil. Dr i statistik och docent i socialt arbete

E-post stigelofsson@bredband.net

C författare

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte och problemställning.....	2
Varför är Malmö intressant att studera?	2
Bakgrund och tidigare forskning.....	4
Material och metod	9
Genomförande.....	9
Undersökningsgrupp	9
Mått	9
Rädsla vara ute på kvällarna.....	9
Social bakgrund.....	9
Svensk respektive utländsk anknytning.....	10
Familjesituation.....	10
Bostadsområde	10
Hälsa och livskvalitet	10
Statistisk metod	11
Resultatredovisning.....	11
Rädsla att vara ute om kvällarna.....	13
Malmö jämfört med andra kommuner.....	13
Hur kopplas rädsla i olika situationer samman?.....	15
Ålder.....	15
Familjesituation.....	15
Socioekonomisk bakgrund	17
Svensk/utländsk bakgrund.....	19
Bostadsområde	19
Vad förklarar upplevelse av rädsla?	21
Rädsla och hälsa/livskvalitet	22
Hälsa/livskvalitet i relation till en sammanfattande bild av otrygghet	24
Rädslans direkta inverkan på hälsa/livskvalitet.....	25
Sammanfattning med diskussion	28
Malmö otryggt enligt media	28
Varför studera Malmö?	28
Vilka frågor om rädsla har ställts?.....	28
Är det ovanligt många i Malmö som är rädda?	28
Tjejer mer rädda	29
Vad påverkar ungdomars rädsla – direkta samband	29
Referenser	34
Bilaga.....	36

Inledning

Den 14 september, 2017 står det följande i Kvällsposten

”Malmö har ett rykte som Sveriges mest kriminella stad.. Den bilden är dock inte korrekt. Men förklaringarna till ryktet är många.

Som kvällstidning skriver Kvällsposten en hel del om kriminalitet, brott och straff. Därför att det intresserar, därför att det finns ett allmänintresse - men också för att det bakom varje våldsdåd, varje sprängattentat, varje mord, finns historier att berätta. Offrets, naturligtvis, den eller de människor som drabbats och som är så mycket mer än en pinne i statistiken. Men också anhörigas, vittnens, grannars. Varje misshandel, varje våldtäkt, varje mord drabbar också familjen, vännerna, de som på något sätt berörs av våldet. Också gärningsmannens historia kan behöva berättas, även om en aldrig så sargad bakgrund sällan ursäktar någonting.

De senaste veckorna har läsarna därför kunnat följa en artikelserie om våldet i Malmö, som återigen tycks vara på väg att öka. Om människorna som lever i de mest utsatta områdena och hur de drabbas.

Statistiskt sett är Malmö - över tid - inte hårdare drabbat av våld och kriminalitet än man skulle kunna vänta sig. Staden brukar kvala in på tredje plats på den inte speciellt åtråvärda topplistan över mest brottsdrabbade städer i Sverige, efter Stockholm och Göteborg. Ungefär som man kan förvänta sig.

Förklaringarna bakom Malmös rykte kan med andra ord bara delvis förklaras med att staden skulle vara mer utsatt än andra.

Delvis har det att göra med att brottsligheten är påfallande spektakulär. Sprängningar och skjutningar på öppen gata. Attentat mot poliser och myndigheter.

Öresundsbron är en port till Europa, inte bara för semesterfirare och svensk industri, utan också för dem som vill föra in droger, vapen och människor i landet - illegalt. En stor del av smuglingen till och från Sverige sker via Sydsverige och det innebär att det är många som vill ha sin del av verksamheten och vinsten. Konkurrerande gäng och ligor slåss om makt och inflytande, med Malmö som spelplan.

Delvis har det att göra med att staden är förhållandevis liten, och samlad. Det som händer i Rosengård eller Lindängen eller industrihamnen sker i Malmö, det är aldrig långt borta, till skillnad från i Stockholm och Göteborg där man av medierapporteringen att döma ibland får känslan av att förorterna är en annan planet, och att det som sker där inte berör dem som bor i de välmående kvarteren i city.

Men statistiken ger inte hela bilden. Den berättar inte vad som sker med en stad som lever med sprängningar och gängkrig, med människor för vilka våld och mord upplevs som vardag. Med barn som växer upp i kvarter där sprängattentat används som svar mot ett fastighetsbolag som tar ställning.

I dagarna kom Brottsförebyggande rådets årliga trygghetsundersökning. Den visar att allt färre oroar sig för att utsättas för brott, och allt fler har förtroende för rättsväsendet.

Utvecklingen är på väg åt rätt håll.

Men vissa områden hamnar efter. Där är våldet fortfarande vardag. Det borde vare sig de boende eller samhället acceptera.

Alla måste känna sig trygga hemma på sin egen gata, också i Malmö.”

AMANDA WOLLSTAD

<http://www.expressen.se/kvp/ledare/sanningen-om-malmo-som-kriminella-staden/>

I den ovan refererade artikeln hänvisar författaren till Brottsförebyggande rådets trygghetsundersökningar. Här måste man komma ihåg att det här handlar främst om vuxna

personers åsikter – målgruppen är 16-79 år och täcker alltså inte högstadiet. Även om materialet är omfattande – 11920 svarande 2016 är det viktigt att notera att det finns ett betydande bortfall – svarsfrekvensen var 60 %. En intressant fråga är hur ungdomar – i detta fall högstadieungdomar upplever situationen.

Syfte och problemställning

Syftet med denna rapport är att med utgångspunkt från ungdomarnas svar få en bild av hur ofta dessa är rädda att vara ute om kvällar i olika situationer och undersöka hur detta varierar beroende på deras sociala bakgrund. Hit hör ålder (även om åldersintervallet är kort sker förändringar i livssituation i början på tonårsperioden), familjeförhållanden, socioekonomisk och svensk/ utländsk bakgrund samt bostadsområde.

I en fördjupad analys söker vi också identifiera vilka faktorer i ungdomarnas sociala bakgrund som främst påverkar upplevd rädsla och undersöka vilken inverkan rädsla kan ha när det gäller upplevd hälsa och livskvalitet. Ett sista steg i analysen är att undersöka hur stor inverkan den skillnad som finns mellan killar och tjejer när det gäller rädsla kan påverka den skillnad vi finner i Malmö (liksom i andra kommuner) mellan killar och tjejer när det gäller hälsa och livskvalitet. Vilken betydelse kan just denna otrygghet ha för de mycket generella skillnader vi finner – nämligen att tjejer skattar sin hälsa och livskvalitet lägre. I rapporten *Ung livsstil Malmö* framfördes som en hypotes att en del av könsskillnaderna när det gäller hälsa och livskvalitet skulle kunna bero på att fler bland tjejerna var rädda¹.

Varför är Malmö intressant att studera?

Malmö är en ytterst differentierad stad från bostadsområden som domineras av personer med utländsk bakgrund med låg socioekonomisk bakgrund till bostadsområden som domineras av personer med svenskt ursprung och socioekonomiskt hög ställning. Ser vi till den undersökning som genomförts i högstadiet 2015 framträder denna spridning på flera sätt. Till exempel kan vi notera att hälften av de ungdomar som besvarat enkäten har utländsk bakgrund (båda föräldrar födda utomlands, själv född utomlands eller i Sverige).

I ingen annan studie som vi gjort inom *Ung livsstil* når denna andel upp till denna nivå (normalt handlar det om 20 % eller något fler). I studien i Stockholm, som genomfördes 2014 är det 35 %). Självklart kan inte Malmö ses som representativt för Sverige men den stora variationen som finns blir intressant eftersom den ger en bred bild av hur levnadsförhållande ser ut i olika ungdomsgrupper. Utifrån detta perspektiv kan resultat ge en representativ bild av hur dessa varierar mellan olika ungdomsgrupper i Sverige. Ett annat skäl till att studera Malmö är att antalet svarande är mer än 2000, vilket gör att även mindre gruppers situation kan belysas på ett annat sätt än i mindre studier. En nackdel är självklart att vi inte har några uppgifter om mellanstadiet och gymnasiet, studien genomfördes endast på högstadiet.

Undersökningen i Malmö har – liksom andra undersökningar som genomförts inom projektet *Ung livsstil* – ytterligare två fördelar. För det första är svarsfrekvensen hög (i Malmö 87 %) jämfört med det som ofta gäller för andra kvantitativa undersökningar. I andra av studierna inom *Ung livsstil* ligger svarsfrekvensen i mellanstadiet kring 90 %, i högstadiet kring 85 % och i gymnasiet kring 80 %. Som jämförelse kan man se på ”skolbarns hälsovanor” där svarsfrekvensen vid den senaste undersökningen 2013/14, var 68 % bland 11-åringar, 75 % bland 13-åringar och 69 % bland 15-åringar. I SCB:s undersökning kring barn/ungdomars levnadsvillkor – Barn-ULF. Undersökningen från 2013 som innefattar åldersgruppen 10-18 år hade en svarsfrekvens på 60 %, den från 2016 endast innefattande åldersgruppen 12-18 år en svarsfrekvens på 51 %. Svarsfrekvensen i de studier som genomförts inom *Ung livsstil* har nästan genomgående på en klart högre svarsfrekvens, vilket självklart innebär att resultaten blir

¹ Se Blomdahl m fl (2017) *Ung livsstil. Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet*.

mer tillförlitliga. Att observera är också att dessa studier innefattar en mycket ung grupp som ofta inte finns med i andra studier, där den nedre åldersgränsen ofta är 16 eller 18 år.

En annan fördel med undersökningarna inom *Ung livsstil* är att de – liksom de båda ovan nämnda undersökningarna – utgår från att studera barns/ungdomars levnadsvillkor utifrån ett brett perspektiv. Detta torde innebära att tendens till snedvridning – då man studerar en mer begränsad, kanske känslig problemställning – torde bli mindre. En alltför koncentrerad inriktning på en sådan problemställning kan leda till en påverkan på svaren i en viss riktning. Fokuseringen mot fritidssituationen kan göra att denna positiva effekt blir ännu större.

Bakgrund och tidigare forskning

Underlaget för det som presenteras kring oro och rädsla i massmedia har i det flesta fall hämtats från Nationella trygghetsundersökningen (NTU) som sedan 2006 årligen görs av Brottsförebyggande rådet (BRÅ)². Ett centralt syfte med denna undersökning är att komplettera den bild av brottsligheten som fås genom den officiella brottsstatistiken om utredda brott. Ett annat viktigt syfte är också att få nationella indikatorer på utvecklingen när det gäller allmänhetens upplevelse av otrygghet. Populationen är all stadigvarande boende i Sverige i åldern 16-79 år och urvalet omfattar 20 000 personer (utom 2006 då det endast omfattade 10 000). Data insamlas genom telefonintervjuer som kompletteras med postenkäter till dem som avböjt telefonintervju eller som ej kunnat nås på telefon. Svarsfrekvensen har kontinuerligt sjunkit från 2006 (78 %) till 2016 (60 %). Svarsfrekvensen är speciellt låg bland yngre (under 40 år) däremot större bland framför allt de äldre. Ser vi till den yngsta åldersgruppen (16-29 år) har bortfallet sedan 2006 (22 %) ökat speciellt mycket – år 2016 var det 43 %. I enkäten ingår följande frågor som tar upp trygghetsperspektivet

- Har det hänt under det senaste året att du oroat dig för att du skall drabbas av inbrott i din bostad?
- Har det hänt under det senaste året att du oroat dig för att du ska bli överfallen eller misshandlad?
- Har det hänt under det senaste året att du oroat dig för att din/er bil ska bli utsatt för stöld eller skadegörelse?
- Om du går ut ensam sent en kväll i området där du bor, känner du dig då: ”mycket trygg”, ”ganska trygg”, ”ganska otrygg”, ”mycket otrygg” eller ”går aldrig ut ensam sena kvällar”?
- Är skälet till att du aldrig går ut ensam på kvällen: ”Ingen anledning eller möjlighet”, ”känner mig otrygg”, ”annat skäl”.
- Har det hänt under det senaste året att du valt en annan väg eller ett annat färdssätt då du känner dig otrygg på grund av oro att utsättas för brott?
- Har det hänt under det senaste året att du avstått från någon aktivitet, exempelvis gå promenad, bio eller träffa någon, därför att du känt dig otrygg på grund av oro att utsättas för brott?
- Påverkar oro för brott din livskvalitet?
- I hur stor utsträckning tycker du att det påverkar dig? (”Stor utsträckning”, ”viss utsträckning”, ”liten utsträckning”).

I de data som presenteras i olika rapporter har åldersgruppen 16-19 år, även uppdelad efter kön, behandlas separat. Detta ger en viss bild av ungdomarnas synpunkter även om denna åldersgrupp är äldre än de högstadielärover som vi studerar. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att det sker stora förändringar i livsmönstret under tonåren varför eventuella jämförelser bör göra med stor försiktighet. I den senaste rapporten presenteras uppgifter från de svarande totalt men också uppdelat efter kön, ålder (samt i olika åldersgrupper uppdelat efter kön) för hela perioden 2006-2016³. I figur 1 redovisas resultat från Brås nationella trygghetsundersökning för åldersgruppen 16-19 år som kan anses som relevanta i det här sammanhanget⁴.

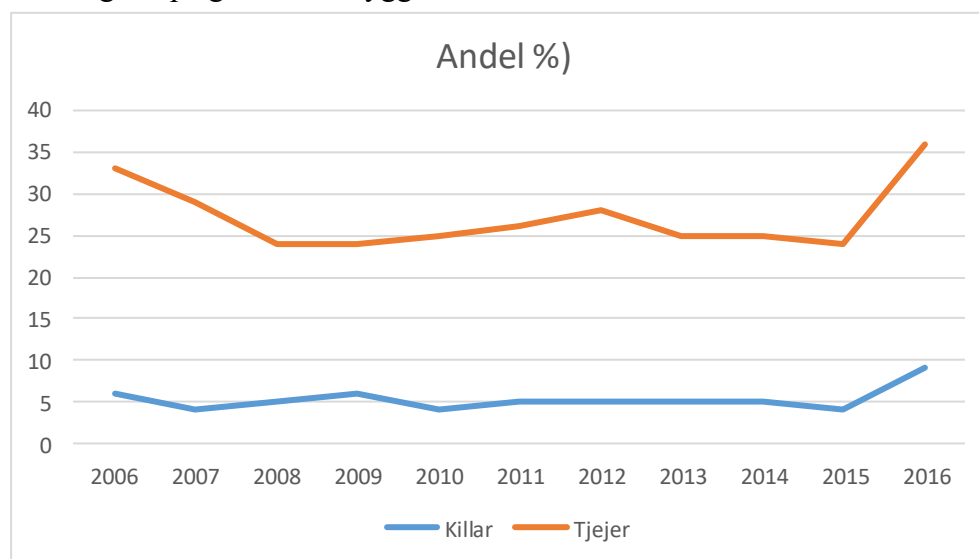
² För en detaljerad bild av undersökning, se Brå (2014). NTU 2013 – teknisk rapport.

<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/.../2014-01-13-ntu-2013---teknisk-rapport.htm...>

³ Se Brå (2017). Nationella trygghetsundersökningen 2016. Brå, Rapport 2017:1, sid 88- 124. Underlaget för figuren har hämtats från sid 113.

⁴ Text har jag inte tagit upp oro för att bli utsatt för brott när det gäller bostad eller egendom, vilket bedöms som mindre relevant här.

Om vi börjar med att se till otrygghet då man är ute på kvällarna framträder följande bild av utvecklingen från 2006 till 2016 bland killar och tjejer i åldersgruppen 16-19 år. Resultaten gäller andelen ungdomar som angett att de känner sig mycket/ganska otrygga eller som avstår från att gå ut på grund av otrygghet.

Figur 1. Åldersgruppen 16-19 år. Andel (%) som angett att de känner sig mycket/ganska otrygga eller som avstår från att gå ut på grund av otrygghet efter kön.

Resultaten pekar knappast mot att andelen som känner rädsla mer systematiskt skulle ha stigit under perioden 2006-2016. Fram till 2015 tycks denna snarast ha varit relativt konstant. Både bland killar och tjejer ökar dock denna från 2015 till 2016⁵. Självklart är det alltför tidigt att dra några slutsatser om att det skulle ha skett ett mer framträdande trendbrott. I den aktuella rapporten presenteras även uppgifter om hur man upplever att otryggheten påverkat beteende och livskvalitet samt uppgifter kring andelen särskilt otrygga (ett index som baseras på frågorna kring otrygghet ute sen kväll, oro att utsättas för brott samt valt annan väg/färdsätt)⁶. Nedan ges en sammanfattande bild av hur det i allmänhet ser ut under perioden 2006-2016. Några indikationer på att det skulle ha skett några mer systematiska förändringar framträder knappast, men däremot kan man i vissa fall – liksom när det gäller andelen som är oroliga – högre värden 2016. Rapporten visar att det är få i denna yngre grupp som angett att oron haft en hög påverkan på beteende (endast enstaka procent bland killar, kring fem procent hos tjejer), att denna påverkat livskvaliteten (kring tre procent bland killar, kring tio procent bland tjejer) eller att man känner sig särskilt utsatt (få eller enstaka procent bland killar, något under tio procent bland tjejer)⁷.

Vid sidan av denna nationella undersökning bör man också observera att frågor kring rädsla, trygghet finns med i Folkhälsoenkät Barn och Unga i Skåne som genomförts 2012 och 2016 i samtliga Skånes kommuner. Enkäten delas ut i årskurs 6 och 9 samt i årskurs 2 på gymnasiet. År 2016 besvarades enkäten av cirka 27000 elever med en svarsfrekvens på 78 %. Ett problem är att det varit frivilligt för skolorna att delta i undersökningen. I denna enkät ställs frågan

⁵ Här kanske det kan vara värt att observera den ökning man tycker sig kunna se när det gäller rädsla för att vara ute i bostadsområdet eller att vara i centrum som man funnit i Ung livsstilsundersökningarna från 2012 och 2013 i Helsingborg. Helsingborgs Dagblad: Fler unga tjejer i Helsingborg är rädda för att gå ut på kvällarna. www.hd.se/2017-01.../fler-unga-tjejer-i-helsingborg-ar-radda-for-att-ga-ut-pa-kvallar...

⁶ Se Brå (2017). Nationella trygghetsundersökningen 2016. Brå, Rapport 2017:1, sid 123.

⁷ Ser vi till resultaten för 2016 gäller följande:

	Andel (%)	
	Killar	Tjejer
Hög påverkan på beteende	1	6
Påverkan på livskvalitet	5	17
Särskilt otrygga	2	11

Känner du dig trygg på följande ställen? med svarsalternativen ”Ja, alltid”, ”Ja, oftast”, ”Nej”. De olika situationer som behandlas är: Utomhus i mitt bostadsområde, Utomhus i mitt bostadsområde på kvällen, På väg till och från skolan, I klassrummet, På rasterna i skolan, Nöjesställe eller liknande, t ex konsert, festival, Ute på stan, på allmän plats, På buss, tåg eller liknade; I hemmet samt Vid fritidsaktiviteter, t ex inom föreningar/organisationer.

Frågan kring upplevd oro för att vara ute om kvällarna påverkas självklart av hur man uppfattar och hur det ser ut när det gäller brottslighet. I rapporten *Brottslighet och trygghet i Malmö, Stockholm och Göteborg - En kartläggning* som BRÅ publicerade 2012 kartlägger man situationen avseende brottslighet och trygghet (Brå, 2012). Kartläggningen utgör ett bidrag till en mer faktabaserad kunskap om hur brottsligheten och tryggheten ser ut och har utvecklats över tid i storstäderna. Studien bygger till stor del på tillgänglig statistik. Brå gör följande samlade bedömning av denna kartläggning:

- Problemen med brott och otrygghet är större i de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö än i övriga delar av landet.
- Relativt sin mindre storlek än de övriga två storstäderna framstår problemnivåerna som högst i Malmö. Det gäller allmänhetens utsatthet för brott och deras upplevelser av otrygghet. Vid sidan av detta förefaller graden av avancerad organiserad brottslighet vara högre, med bland annat fler storskaliga bedrägerier.
- Däremot tycks inte allmänhetens utsatthet för brott generellt sett ha utvecklats negativt i de tre storstäderna under perioden 2005 till 2010, eventuellt undantaget våldsbrott i Göteborg och Malmö under den senare delen av tidsperioden. De uppmätta trygghetsnivåerna har i alla fall ökat i Stockholm och Malmö och generellt sett även förtroendet för rättsväsendet.
- Det är i huvudsak ännu okänt hur brottsnivåerna har utvecklats under och efter 2011, alltså sedan de många uppmärksammade grova våldsdåden i Malmö.
- Utifrån de intervjuer som genomförts med ett stort antal poliser framträder bilden av tilltagande problem med organiserad brottslighet i de tre städerna, inklusive ökad vapen användning. Nya former av organiserad brottslighet uppges ibland först uppträda i Malmö, innan de dyker upp i de andra storstadsregionerna.
- De – relativt stadens begränsade storlek – höga problemnivåerna i Malmö kan sättas i samband med en uppsättning ogynnsamma grundförutsättningar, med sårbart geografiskt läge, koncentrerad stadsstruktur och större inslag av sociala och ekonomiska problem hos befolkningen än i Stockholm och Göteborg.
- Det är däremot inte klarlagt om Malmös problemnivå är hög i relation till stadens ogynnsamma grundförutsättningar, eller om stadens styrkor snarare inneburit att den klarat sig förhållandevis väl givet det i vissa avseenden ofördelaktiga utgångsläget.

Statistiska centralbyrån (SCB) har i undersökningen om Barns levnadsförhållande (Barn-ULF) också studerat trygghet, otrygghet. Antal intervjuade personer i ULF/SILC uppgår år 2014 till 5 824 individer i åldrarna 16 år och äldre, varav 805 hushåll innehåller barn i åldrarna 10–18 år som bor där minst halva tiden. Antalet barn (10–18 år) i de 805 hushållen uppgår år 2014 till 1 194 och de utgör urvalet till Barn-ULF. Bortfallet i Barn-ULF har under åren 2001–2013 varierat mellan 15 och 40 procent. År 2014 var bortfallet 43 procent (678 svarande av utvalda 1 194). I enkäten behandlas följande.

Frågor kring trygghet:

- Hur trygg känner du dig i klassrummet?
- Hur trygg känner du dig på rasterna i skolan?
- Hur trygg känner du dig på väg till och från skolan?
- Hur trygg känner du dig utomhus i området där du bor, på dagen?
- Hur trygg känner du dig utomhus i området där du bor, på kvällen?

med svarsalternativen: ”Mycket trygg”, ”Ganska trygg”, ”Inte så trygg”.

Vid sidan av detta ingår följande tre frågor som berör bostadsområdet

- Om du tänker på området där du bor, finns det andra barn eller ungdomar du vill undvika?
- Om du tänker på området där du bor, finns det vuxna du vill undvika?

- Om du tänker på området där du bor, har det hänt att någon har hotat, slagit eller jagat dig under det senaste halvåret?

med svarsalternativen Ja/Nej. I en speciell fråga behandlas också hot på internet:

- När du varit ute på internet, har det hänt att någon skrivit något till dig eller spridit rykten om dig som du blivit ledsen, arg eller orolig över?

med svarsalternativen: Ja, flera gånger, Ja, en gång, Nej

Undersökningen från 2014-15 innefattar åldersgruppen 12-18 år. Med tanka på den här rapportens inriktning – rädd att gå ut på kvällarna – är det endast frågan om man hur trygg man känner sig utomhus på kvällen i området där man bor som relevant:

Tabell 1. *Känner mig trygg på kvällen i området där jag bor. Resultat från Barn-LNU från 2014-15. Åldersgruppen 12-18 år. Andel (%) efter kön och ålder.*

	Pojkar		Flickor	
	12-15 år	16-18 år	12-15 år	16-18 år
När jag är ute på kvällen	93	94	85	78

http://www.sverigeisiffror.scb.se/contentassets/35c7a3179ee948e79211f11f8c894f13/le0106_do_2016_hr_170531.pdf

Sammantaget finner vi att en mycket stor majoritet av ungdomarna känner sig trygga på kvällen i det område de bor. Det är dock något färre bland tjejerna och denna andel är något lägre i den äldre åldersgruppen (78 procent). I studien finns också uppgifter kring familjekonstellation, föräldrars utbildningsnivå, svensk/utländsk bakgrund samt kommun-grupp. Materialets storlek gör dock att endast begränsade analyser av samband kan göras. SCB presenterar också endast uppgifter kring samband för varje enskild variabel, vilket gör att de knappast är möjligt att närmare avgöra vilken faktor som främst påverkar tryggheten/ otryggheten. Resultaten pekar dock i viss uträkning mot att skillnaderna beroende på familjekonstellation är relativt begränsade. Det framträder inte heller någon markant skillnad beroende på om ungdomarna har svensk eller utländsk bakgrund (observera dock att antalet ungdomar den senare gruppen är litet) eller mellan de som bor i storstad/förort och övriga. De största skillnaderna finner vi mellan ungdomar som har föräldrar med eftergymnasial och de där föräldrarna inte har en sådan. I de fall föräldrarna har en eftergymnasial utbildning är det fler som anger att de känner sig trygga. Skillnaden är i detta fall större bland tjejer än bland killar. Här skall vi dock vara medvetna om att det kan finnas tydliga skillnader mellan dessa grupper när det gäller vilken typ av område som de bor i.

Vid litteratursökningen framkom endast ett fåtal forskningsrapporter. En av dessa *Rädd att gå ut om kvällarna? En studie av högstadie- och gymnasieelever* är skriven av Stig Elofsson och publicerad 1998. Materialet till denna studie har hämtats från en enkätundersökning som genomförts på högstadiet och gymnasiet i Västerås år 1996 och omfattar cirka 650 elever på respektive stadium. Som underlag används elevernas svar på frågan *Är du rädd att gå ut om kvällarna?* som kunnat besvaras med ja/nej. I rapporten studeras samband med familjesituation – familjekonstellation och om man berättar för sina föräldrar vad man gör på fritiden, en indikator på relationen till föräldrarna – socioekonomisk bakgrund – socialklass och socioekonomisk ställning (samma mått som i denna rapport) – samt svensk/utländsk bakgrund. För att få en fylligare bild av ungdomarnas sociala situation och deras livsstil studeras även trivsel i skolan samt deltagande i offentligt finansierade fritidsaktiviteter. För att få en föreställning om deras utsatthet studeras social anpassning – tobaks- och alkoholbruk, deltagande i skadegörelse samt om man brukar ha vapen i skolan eller då man är ute på fredags-/lördagskvällar samt skäl till att man åker till centrum (ett av de skäl som tas upp är att se på eller delta i bråk/slagsmål). Sammanfattningsvis uppgav 10 % av högstadiekillarna och 36 % av högstadietjejerna att de är rädda när de är ute på kvällarna. På gymnasiet var motsvarande siffror 8 % respektive 29 %.

Som framgår av de ovan redovisade siffrorna är könsskillnaderna mycket framträdande och är en mycket central faktor när det gäller att förstå de skillnader som framträder. Även om det i övrigt framträder skillnader kopplade till ungdomarnas sociala bakgrund är dessa varken speciellt framträdande eller speciellt tydliga varför författaren drar slutsatsen att grunden för rädsla är mer individuell och kopplad till de attityder/förhållanden som personen har. I slutdiskussionen presenterar författaren en explorativ modell som innefattar föreställningar om risker, utsatthet för risker samt social anpassning. Både bland killar och tjejer finns en klar bild av att föreställningen om risker direkt inverkar på om man är rädd eller ej. Utsatthet i sig innebär att fler uppger att de är rädda men bland tjejer finns också tecken på att de som är mindre väl socialt anpassade (mer utsatta) snarare är mindre rädda. I rapporten framförs förklaringen att dessa kanske har mer ”realistiska” föreställningar om hur stora riskerna är. Både bland killar och tjejer gäller att de som uppger att de har vapen i högre utsträckning uppger att de är rädda.

Elenor Brandt Hjertstedt (2017) utgår i sin rapport *Malmö som en trygg och säker stad* från svaren av elever som deltagit i Folkhälsoenkät Barn och Unga i Skåne genomförd 2016. I Malmö besvarades av denna av sammanlagt 3133 elever i årskurs 6, vilka utgör materialet till rapporten. Författaren analyserar närmare frågorna kring trygghet i bostadsområdet (dag respektive kväll) och hur detta varierar beroende på bostadsområde. Otryggheten kopplas till utsatthet som mäts via mobbing i skolan respektive på nätet samt i vilken utsträckning man blivit utsatt för brott. Resultaten visar att en sådan utsatthet har en negativ inverkan på tryggheten. Detta samband är starkare bland tjejer än bland killar och påverkas också av var i Malmö man bor.

Trots att man ofta i den offentliga debatten hävdar att otryggheten har ökat (främst under de senaste åren) finns få forskningsrapporter som studerat förändring över tid. Lundbeck & Roth Cortes har publicerat en rapport där de undersöker om barns självskattade otrygghet har förändrats från 2000 till 2010. Underlaget har hämtats från Barn-ULF (10 – 18 år) där bortfallet år 2000 var 15 % och år 2010 28 %. I enkäten har ungdomarna fått besvara en fråga om de känner sig trygga (angivet, ej angivet) utomhus i bostadsbostadsområdet, på väg till skola, i klassrummet samt på rasterna i skolan. Vid bedömningen av resultaten är det – som författarna påpekar – viktigt att notera att det skett vissa förändringar i frågans formulering mellan de två tillfällena. År 2000 fann endast ett alternativ *Utomhus i mitt bostadsområde*, i undersökningen från 2010 finns här två alternativ: *Utomhus i området där jag bor, på dagen* samt *Utomhus i området där jag bor, på kvällen*. I motsats har de två alternativ som år 2000 behandlar skolvägen – *På väg till skolan* samt *På väg från skolan* i 2010 års enkät ersatts med frågan *på väg till/från skolan*. För att behandla detta slås svaren samman till tre variabler, *otrygghet i bostadsområdet*, *otrygghet till/från skolan* samt *otrygghet överlag*. Slutsatsen är att otryggheten totalt ökat mellan 2000 och 2010 beroende på en kraftig ökning av otryggheten i det egna bostadsområde samtidigt som den minskat något när det gäller otryggheten på skolvägen. Som författarna påpekar kopplas den kraftiga ökningen till fallet där man gått från ett frågealternativ till två, medan minskningen är fallet där man gått från två alternativ till ett. Detta innebär att man måste vara försiktig när man tolkar resultaten.

Material och metod

Målet med undersökningen har varit att beskriva barns och ungdomars fritids- och levnadsvillkor i Malmö. Eftersom inga liknande studier genomförts i Malmö sedan 1996 valde fritidsförvaltningen i samråd med Ung livsstil att avgränsa studien till högstadiet för att kunna skapa ett tillräckligt stort urval för att få generaliserbara resultat utifrån Malmös tio gamla stadsdelar (Centrum, Fosie, Husie, Hyllie, Kirseberg, Limhamn-Bunkeflo, Oxie, Rosengård, Södra innerstaden och Västra innerstaden). Denna omfattande studie möjliggör en nedbruten analys utifrån samtliga bakgrundsvariabler där eventuella strukturella skillnader kopplade till bostadsområde belyses. Avgränsningen innebär dock att mellanstadiet och gymnasiet inte undersöks. På grund av begränsade resurser uteslöts även sär- och resursskolor⁸.

Genomförande

Eleverna har fyllt i enkäterna under lektionstid i skolan. Vid varje undersökningstillfälle har en anställd från fritidsförvaltningen i Malmö eller Ung livsstil varit närvarande i klassen när enkäten fylldes i. Den ansvarige har också vid de flesta tillfällena introducerat enkäten för eleverna och samlat in dessa efter att de fyllts i. Har eleverna haft frågor eller svårigheter vid ifyllandet av enkäten har den anställde från fritidsförvaltningen (eller motsvarande) och läraren hjälpt till.

Undersökningsgrupp

Urvalet i Malmö och andra kommuner som studerats inom Ung livsstil har genomförts genom ett slutmässigt stratifierat urval⁹. Liksom i andra studier som genomförts inom Ung livsstil ingår både kommunala skolor och friskolor i urvalet. Detta innebär att resultaten kan ses som representativa för alla elever – utom de som går i sär- eller resursskolor - i hela kommunen. Sammantaget omfattar urvalet 2526 högstadieelever. Av dessa har 2189 besvarat enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 87 %. Bortfallet består främst av elever som av olika skäl inte varit närvarande vid den lektion då enkäterna besvarades.

Mått

Rädsla vara ute på kvällarna

Eleverna har i enkäten fått besvara frågan *Är du rädd när du är på något av följande ställen under kvällstid? (efter kl. 19)*. I frågan ingår alternativen ”I ditt hem”, ”I området där du bor”, ”På buss eller tåg”, ”I Malmö centrum”, ”På träningen eller annan organiserad fritidsaktivitet”, ”På fritidsgården eller annan liknande mötesplats”. Svartalternativen är ”Aldrig”, ”Ibland”, ”Ganska ofta” samt ”Alltid”.

Social bakgrund

Med social bakgrund avses här familjens socioekonomiska situation samt sociodemografiska faktorer. Socioekonomisk bakgrund mäts genom boendeform samt tillgång till bil, båt och sommarstuga – ett mått som teoretiskt kan kopplas till Webers definition av klass, vilket i sin tur kopplas till begreppet livschanser (Weber, 1983).

Detta mått har sedan använts i flera andra studier (Blomdahl, 1990; Elofsson, 1998; Nilsson, 1998; Larsson, 2008; Blomdahl & Elofsson, 2006; Elofsson & Karlsson, 2011). Måttet kan också ses som en parallell till *Family affluence scale*¹⁰, som använts i internationella studier för att mäta socioekonomisk bakgrund och visat sig vara valitt (Currie m fl, 2008). En fördel med att använda detta mått i jämförelse med t ex mått som utgår från föräldrars utbildning och

⁸ För en detaljerad rapport om metod och tillvägagångssätt för studien i Malmö se Bergmark, **Projektberättelse Ung livsstil 2015-2016**, kapitel 2

⁹ En detaljerad bild av hur urvalen i alla Ung livsstils studier gjorts presenteras i Blomdahl/Elofsson, **Hur många motionerar/idrottare för lite och vilka är dom?** kapitel 2

¹⁰ Skalan utgår från fyra frågor: om familjen har bil, om man haft semester de senaste 12 månaderna, hur många datorer man har i familjen samt om den svarande har eget sovrum eller ej.

sysselsättning är att det interna bortfallet blir mycket begränsat. I de fall man jämfört samband med de olika måtten blir resultaten något olika starka men går dock oftast i samma riktning.

Svensk respektive utländsk anknytning

Som grund för beskrivningen av svensk/utländsk bakgrund används uppgifter huruvida ungdomarna själva och deras föräldrar är födda i Sverige eller ej.¹¹ Frågorna har följande formulering:

Är du (din pappa, mamma) född i Sverige? (Nej/Ja)

Med utgångspunkt från svaren på dessa tre frågor grupperas ungdomarna i fyra grupper i hierarkisk ordning från ungdomar utan utländsk bakgrund till ungdomar med tydlig utländsk bakgrund på följande sätt: Ungdomar med svenskt ursprung (barnet och båda föräldrar födda i Sverige), svag utländsk bakgrund (t ex adoptivbarn eller de som har en förälder född utomlands), andra generations invandrare (bägge föräldrar födda utomlands, själv född i Sverige) samt första generations invandrare (själv och bägge föräldrar födda i Sverige).

Familjesituation

Uppgifter om elevernas familjesituation har hämtats från frågan *Vilka vuxna bor du med hemma?* med svarsalternativen: mamma och pappa, ibland mamma och ibland pappa, bara mamma, bara pappa, mamma och en vuxen till, pappa och en vuxen till, någon annan vuxen samt på gymnasiet bor ensam.

Bostadsområde

En jämförelse med avseende på socioekonomisk bakgrund pekar mot att bostadsområdena kan delas in i tre grupper. Genomsnittligt högst socioekonomisk bakgrund finner vi i Limhamn-Bunkeflo, Husie och Oxie. Limhamn-Bunkeflo skiljer också ut sig speciellt genom att andelen ungdomar med utländsk bakgrund är mycket låg (endast 10 %). De båda övriga stadsdelarna skiljer inte ut sig på samma sätt när det gäller detta. I motsats till detta står Centrum, Rosengård och Södra innerstan, stadsdelar där den genomsnittliga socioekonomiska bakgrunden lägst. I de två senare stadsdelarna är också andelen ungdomar med utländsk bakgrund hög (i Rosengård så hög som 90 %).

Polisens underrättelseavdelning har med utgångspunkt från uppgifter kring bland annat narkotikahandel, social oro och upplevd otrygghet som insamlats av Nationella operativa avdelningen (Noa) klassat 23 områden i Sverige som "särskilt utsatta". Till dessa hör i Malmö Rosengård, Södra Sofielund (del av bostadsområdet Södra innerstan) samt Nydala/Hermosdal/Lindängen (del av stadsdelen Fosie).

Hälsa och livskvalitet

I undersökningen har ungdomarna fått bedöma sin hälsa i en fråga med fem svarsalternativ: Bra, Ganska bra, Varken bra eller dålig, Ganska dålig, Dålig. I den fördjupade analysen studeras andelen som inte skattar sin hälsa som bra eller ganska bra med utgångspunkten från att det är rimligt att barn/ungdomar i det studerade åldersintervallet bör skatta sin hälsa som god.

Självskattad hälsa är ett mått som bland vuxna visat sig ge en tydlig bild av hälsan – ett flertal studier har visat att individens egen bedömning av sin hälsa är starkt kopplad till framtida sjuklighet och dödlighet¹². Kunskaperna kring hur det ser ut bland barn/ungdomar är mer begränsade men det finns vissa indikationer på ett likartat samband¹³. Man kan också notera att

¹¹ En utförligare beskrivning finns i Blomdahl/Elofsson, 2006, s 33-34.

¹² Se **Idler EL, Benyamini Y.** Self-rated health and mortality: a review of twenty-seven community studies. Journal of Health and Social Behavior.

¹³ **Fosse NE, Haas SA.** Validity and stability of self-reported health among adolescents in a longitudinal, nationally representative survey. Pediatrics.

detta mått har använts i SCB:s levnadsnivåstudier för barn¹⁴ och i Folkhälsoinstitutets kontinuerliga undersökningar kring skolbarns levnadsvillkor¹⁵. Det finns alltså en mycket utbredd föreställning om att självskattad hälsa kan ge en viktig bild av hälsosituationen även bland barn och ungdomar.

Ett annat mått som används i många undersökningar - även i de tidigare nämnda - handlar om förekomst av olika (speciellt psykiska) besvär. Detta mått har också fått en central plats i den omfattande debatten kring förekomst av stress och andra psykiska besvär bland dagens ungdom. I enkäterna har eleverna fått besvara frågan *Har du under de senaste 12 månaderna haft följande besvär?* Som indikationer på psykiska besvär ingår Ont i huvudet, Ont i magen (inte mensvärk), Känt dig stressad, Känt dig deppig, Svårt att somna eller sova, Känt ångest/oro samt Varit jättetrött. I våra analyser används ett medelvärde för psykiska besvär med följande kodning: 1=sällan eller aldrig, 2=ungefär en gång i månaden, 3=ungefär en gång i veckan, 4=i stort sett varje dag. Detta innebär alltså att ett högre medelvärde motsvarar högre förekomst av psykiska besvär.

Vid sidan av detta studeras ungdomarnas upplevelse av sin livskvalitet på en skala från 1 till 10 (1=mycket dålig, 10=mycket bra). Även i detta fall används som mått medelvärdet.

Vid analyserna är det viktigt att ha i åtanke att de olika måtten som presenterats ovan rimligen mäter olika aspekter av barns/ungdomars hälsa och välmående. Möjligen kan man här tänka sig att skattningen av hälsa i högre utsträckning utgår från ett mer långsiktigt perspektiv.

Statistisk metod

De statistiska analyserna inleds med att studera hur svaren i detalj fördelar sig uppdelat efter kön. Efter detta koncentreras analyserna till att studera andelen som angett att de alltid eller ganska ofta känner sig rädda i olika sammanhang. Här behandlas först hur denna andel varierar beroende på årskurs, familjesituation, socioekonomisk respektive svens/utländsk bakgrund samt bostadsområde separat. Genomgående presenteras resultat separat efter kön och ålder eftersom det bedöms att det finns betydande skillnader med avseende på dessa faktorer¹⁶.

Förekomst av statistiska skillnader mellan olika grupper studeras med χ^2 -test (i de fall då det endast handlar om jämförelser mellan två grupper Fisher's exakta test) samt då det handlar om medelvärden med envägs variansanalys (om endast två grupper t-test). För att få en mer fördjupad bild av vad som kan påverka upplevelsen av rädsla har multipel variansanalys genomförts. I dessa modeller ingår vid sidan av huvudeffekter när det gäller de ovan nämnda bakgrundsvariablerna även alla två vägsinteraktioner med kön för de övriga bakgrundsvariablerna. Dessa har tagits med dels för att undersöka om könsskillnaderna kan variera inom olika sociala undergrupper.

Bearbetningen av data har gjorts i SPSS, version 21.

Resultatredovisning

I ett första steg presenteras svaren (innefattande samtliga svarsalternativ) uppdelat efter kön. Efter detta följer en analys av samband med familjeförhållanden (familjekonstellation och förtroende för föräldrar), socioekonomisk bakgrund, svensk/utländsk bakgrund samt

¹⁴ **Statistiska Centralbyrån**. Barns villkor. Tabeller baserade på undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF). http://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Levnadsforhallande/Undersokningar-av-barns-levnadsforhallande/produktrelaterad-standard/Barns-villkor/ alternativt **Statistiska Centralbyrån**. Barns hälsa. Levnadsförhållanden rapport 115. <http://www.scb.se>.

¹⁵ Se t. ex. **Marklund U**. Skolbarns hälsovanor under ett decennium. Health Behavior in School-Aged Children. A WHO Collaborative Study. samt **Statens Folkhälsoinstitut**. Svenska skolbarns hälsovanor 2009/10 grundrapport. Östersund: Statens folkhälsoinstitut. <http://www.fhi.se>.

¹⁶ Resultat från tidigare forskning har också tydligt visat att detta gäller.

bostadsområde. För att få en bild av dessa faktorerers direkta inverkan – vilka är det som främst påverkar – presenteras därefter resultat från multipla variansanalyser. I samtliga dessa fall har analyserna koncentrerats till hur stor andel som uppger att de ganska ofta eller alltid känner sig rädda i olika situationer.

-

Rädsla att vara ute om kvällarna

Vi inleder presentationen med att undersöka i vilken utsträckning killar och tjejer uppger att de är rädda i olika situationer när de är ute på kvällarna.

Tabell 2. Rädd att vara ute på kvällarna efter kön. Andelar (%).

	Sign nivå	Killar				Tjejer			
		Aldrig	Ibland	Ganska ofta	Alltid	Aldrig	Ibland	Ganska ofta	Alltid
Hemmet	***	93	5	1	1	84	13	2	1
Vid fritidsaktiviteter	***	91	7	1	1	82	13	3	2
Fritidsgård	***	78	16	4	2	63	25	8	4
Boendområdet	***	78	16	4	2	47	41	8	4
Buss/tåg	***	72	24	3	1	32	46	17	6
Malmö centrum	***	61	31	6	3	30	42	20	9

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Det första vi kan notera är den stora könsskillnaden – tjejer anger genomgående i högre utsträckning att de känner sig rädda. Ser vi till i vilka situationer ungdomarna känner sig rädda finns dock stora olikheter. Vanligast är att man är rädd då man är i Malmö centrum samt då man är på buss eller tåg. Minst vanligt är det att man är rädd är i samband med olika fritidsaktiviteter och i hemmet. Speciellt stora är könsskillnaderna när det gäller buss/tåg, Malmö centrum och i boendområdet. Ett viktigt faktum är dock att det är en begränsad grupp – kring 10 % eller färre – som anger att de ganska ofta eller alltid är rädda. Undantaget är tjejer där en fjärdedel eller något fler anger att de ganska ofta eller alltid är rädda på buss/tåg eller när de är i Malmö centrum.

Malmö jämfört med andra kommuner

Frågan kring om ungdomar är rädda när de är ute på kvällarna ingår i flera fall även i undersökningar som gjorts i andra kommuner, dock i vissa fall med något annorlunda påståenden och till viss del även andra svarsalternativ¹⁷. När det gäller svarsalternativen finns i vissa av enkäterna även svarsalternativet ”Jag är inte ute efter kl 19” med). I tabellen nedan redovisas resultat (andel som ibland eller oftare känner sig rädda) från andra kommuner där studierna gjorts vid liknande tidpunkt som i Malmö. För att få en bild av hur det ser ut i Malmö presenteras också i slutet av tabellen medianvärden för de kommuner där respektive alternativ ingått.

¹⁷ Alternativet ”Är du rädda hemma” finns endast med i Malmö.

Tabell 3. Högstadiet. Rädd för att vara ute på kvällarna. Malmö i jämförelse med andra kommuner efter kön. Andel (%) som anger att de ibland, ganska ofta eller alltid är rädda.

Kommun	Kön	Boende- område	Buss/ Tåg/ tunnel- bana	Centrum	Fritids- aktivitet	Fritids- gård	Annan Plats i kom- munen	Stock- holm City
<i>Malmö, 2015</i>	K	22	28	39	9	22		
	Tj	53	68	70	18	37		
	Sign	***	***	***	***	***		
<i>Haninge, 2016/17</i>	K	28	53	38			53	50
	Tj	61	84	62			77	80
	Sign	***	***	***			***	***
<i>Huddinge, 2015</i>	K	23	47	35			47	43
	Tj	60	85	68			80	79
	Sign	***	***	***			***	***
<i>Täby, 2013</i>	K	18	43				42	47
	Tj	59	85				78	85
	Sign	***	***				***	***
<i>Värmdö, 2014</i>	K	15	39				40	36
	Tj	49	86				78	84
	Sign	***	***				***	***
<i>Kalmar, 2013</i>	K	25	28	40			48	
	Tj	56	65	76			82	
	Sign	***	***	***			***	
<i>Stockholm, 2014</i>	K	22	46	45	23			
	Tj	52	80	78	49			
	Sign	***	***	***	***			
<i>Helsingborg, 2018</i>	K	28	52	62				
	Tj	56	80	87				
	Sign	***	***	***				
<i>Jönköping, 2015 (#)</i>	K	20	36	50			47	
	Tj	35	68	75			71	
	Sign	**	***	***			***	
<i>Vallentuna, 2015</i>	K	20	44	46			47	49
	Tj	53	81	78			83	81
	Sign	***	***	***			***	***
<i>Nacka, 2016/17</i>	K	21						
	Tj	53						
	Sign							
<i>Median</i>	K	22	44	43				
	Tj	53	81	75				

I dessa fall finns även alternativet "ej ute efter kl 19" med som svarsalternativ:

Sammantaget kan en mer detaljerad jämförelse göras för boendekområde, på buss/tåg/tunnelbana samt i centrum. Ser vi till hur många som uppger att de är rädda i sitt bostadsområde ligger andelen i Malmö mycket nära genomsnittet för de studerade kommunerna. Här tycks alltså Malmö inte alls skilja ut sig speciellt, varken bland killar eller bland tjejer.

Däremot är andelen som uppger att de är rädda på allmänna kommunikationsmedel (tåg, buss, tunnelbana) och i centrum lägre än genomsnittet för övriga kommuner. Speciellt låg är rädslan på allmänna kommunikationsmedel där andelen som uppger att de känner sig rädda är lägst i Malmö och i Kalmar. Ser vi till hur många som uppger att de är rädda när de förflyttar sig till/från fritidsaktiviteter är andelen klart lägre i Malmö än i Stockholm – de två kommuner där detta alternativ finns med. Resultaten ger alltså inget som helst stöd för att ungdomar i Malmö skulle känna sig speciellt rädda, tvärtom.

Hur kopplas rädsla i olika situationer samman?

Självklart är förekomst av rädsla inte enbart kopplad till situation utan också till ungdomars personlighet och deras livssituation. Ungdomar som känner sig rädda i en viss situation känner sig också ofta rädda i andra situationer. För att få en bild av detta studeras andelen som anger att de är rädda i olika sammanhang i relation till om man angett att man är rädd på buss/tåg.

Tabell 4. Andel som uppger att de känner sig rädda i olika sammanhang i relation till om man upplever rädsla (#) på tåg/buss efter kön.

Rädd	Rädd på buss/tåg					
	Nej	Killar Ja	Sign	Nej	Tjejer Ja	Sign
Hemma	1	30	***	3	7	**
Boendeområdet	4	50	***	6	32	***
Centrum	6	60	***	15	73	***
Fritidsaktiviteter	1	31	***	2	16	***
Fritidsgård	4	49	***	8	28	***

Anger att man är rädd ibland, ganska ofta eller alltid.

Antagandet att rädsla är kopplad till person får klart stöd: ungdomar som anger att de är rädda på buss/tåg anger mycket oftare att de också är rädda i andra situationer. Ser vi till de som inte är rädda på buss/tåg är det få bland killarna som är rädda i andra sammanhang. Även bland tjejerna är det ovanligt att dessa är rädda men andelen rädda ligger något högre än bland killarna.

Ålder

Frågan är om det sker förändringar under högstadiet. Man kan tänka sig att ungdomar i högre utsträckning är ute på kvällarna när de blir äldre.

Tabell 5. Rädd att vara ute på kvällarna i relation till årskurs efter kön. Andelar (%).

		Killar				Tjejer			
		Åk 7	Åk 8	Åk 9	Sign nivå	Åk 7	Åk 8	Åk 9	Sign nivå
<i>N</i>		302	315	389		307	315	425	
Hemmet	Ja	9	9	5		19	15	15	
	Ofta	2	3	2		4	3	4	
Boendeområdet	Ja	26	22	19		56	47	54	
	Ofta	6	6	5		12	8	15	
Buss/tåg	Ja	35	29	23	**	69	61	73	
	Ofta	6	5	3		21	19	26	
Malmö centrum	Ja	43	39	37		69	64	75	**
	Ofta	7	10	9		27	24	32	
Vid fritidsaktiviteter	Ja	10	9	8		16	17	19	
	Ofta	3	3	2		3	7	4	
På fritidsgård	Ja	24	21	22		37	32	41	*
	Ofta	6	7	6		9	13	14	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Sammantaget framkommer endast tre tydliga samband kopplade till årskurs. Bland killar minskar andelen som uppger att de är rädda på buss/tåg med ökad ålder. Allmänt gäller att andelen som är rädda minskar i mer eller mindre utsträckning genomgående minskar något. Bland tjejer är ökar andelen som uppger att de känner sig rädda i årskurs 9 när det gäller Malmö centrum och fritidsgård. I övrigt är förändringarna obetydliga från årskurs 7 till årskurs 9.

Familjesituation

I tabell 6 undersöks om det framträder skillnader mellan ungdomar från olika familjekonstellationer. Bakom sådana skillnader kan dels dölja sig faktumet att man gör olika

saker under kvällstid, dels att man under likartade situationer kan känna otrygghet i olika grad. En tredje faktor skulle kunna vara vilka man är tillsammans med.

Tabell 6. Rädd att vara ute på kvällarna i relation till familjesituation efter kön. Andelar (%).

		Kön	Båda	Växelvis	Ens. Mamma	Ens. Pappa	En föräld o annan vuxen	Sign nivå
N=		K Tj	761 763	113 102	80 104	16 16	25 40	
Hemmet	Ja	K	7	9	9	6	8	** +
		Tj	15	21	21	13	11	
	Ofta	K	2	2	3	6	0	
		Tj	3	4	3	0	8	
Boendekområdet	Ja	K	20	24	29	44	33	* **
		Tj	50	65	54	57	67	
	Ofta	K	6	4	8	6	0	
		Tj	11	11	16	21	15	
Buss/tåg	Ja	K	27	34	33	44	28	+
		Tj	68	76	62	71	71	
	Ofta	K	4	6	5	12	0	
		Tj	23	18	21	21	19	
Malmö centrum	Ja	K	30	50	35	69	4	***
		Tj	69	79	67	79	70	
	Ofta	K	8	11	12	13	4	
		Tj	28	30	25	50	27	
Vid fritidsaktiviteter	Ja	K	9	5	9	25	20	***
		Tj	18	15	17	13	17	
	Ofta	K	2	1	5	6	0	
		Tj	5	2	6	7	3	
På fritidsgård	Ja	K	21	28	21	19	32	*
		Tj	37	35	39	50	33	
	Ofta	K	6	4	7	12	4	
		Tj	12	15	11	14	11	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Det första vi kan konstatera är att kopplingen till familjekonstellation är betydligt starkare bland killar – fem signifikanta samband – än bland tjejer – endast ett signifikant samband. Bland killar gäller att de som bor med båda föräldrar i något mindre utsträckning uppger att de är rädda i hemmet eller i sitt bostadsområde. Även bland de som har växelvis boende anger färre att de är rädda i bostadsområdet, däremot fler att de är rädda när de är i Malmö centrum. Killar som bor med en förälder som har ny partner uppger i högre utsträckning att de är rädda i samband med organiserade fritidsaktiviteter och på fritidsgård. Bakom det signifikanta sambandet bland tjejer döljer sig att fler av de som har växelvis boende eller bor med en förälder som har ny partner anger att de är rädda i bostadsområdet. Vi får också i flera fall en relativt hög andel bland killar som bor med en ensamstående pappa som uppger att de är rädda i olika sammanhang, men här skall vi komma ihåg att det handlar om en mycket liten grupp.

Hur ser det då ut när det gäller samband med förtroende för föräldrar?

Tabell 7. Rädd att vara ute på kvällarna i relation till förtroende för föräldrar efter kön. Andelar (%) respektive medelvärden (m).

		Killar			Sign nivå	Tjejer			Sign nivå
		Ingen	En	Båda		Ingen	En	Båda	
N=		146	80	786		159	189	699	
Hemmet	Ja	11	16	6	***	24	22	13	***
	Ofta	7	5	2		7	4	3	
Boendekområdet	Ja	27	31	20	**	60	62	49	***
	Ofta	11	8	5		20	13	10	
Buss/tåg	Ja	25	33	29		63	71	68	
	Ofta	8	5	4		24	21	23	
Malmö centrum	Ja	28	53	40	(***)	60	71	72	+
	Ofta	9	18	8		25	28	29	
Vid fritidsaktiviteter	Ja	10	15	8	*	15	18	18	
	Ofta	5	8	1		6	5	5	
På fritidsgård	Ja	20	25	23	(**)	34	40	37	
	Ofta	9	10	5		12	15	11	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

I något mer än hälften av fallen framträder signifikanta samband. Både bland killar och bland tjejer gäller att ungdomar som har förtroende för bägge föräldrarna i mindre utsträckning anger att de är rädda i hemmet eller i bostadsområdet. Bland killar kan vi också se att färre av dessa uppger att de är rädda i samband med utövande av organiserade fritidsaktiviteter. När det gäller Malmö centrum och fritidsgård är situationen annorlunda – killar som inte har förtroende för någon förälder uppger i lägre utsträckning att de är rädda.

Socioekonomisk bakgrund

Finns det då samband med ungdomarnas socioekonomiska bakgrund? Vid tolkningen är det viktigt att olika grupper skiljer sig när det gäller t ex boende och bostadsområde. Det finns också en klar koppling till svensk/utländsk bakgrund.

Tabell 8. Rädd att vara ute på kvällarna i relation socioekonomisk bakgrund efter kön. Andelar (%).

		Kön	Socioekonomisk grupp					Sign nivå
			1	2	3	4	5	
N=		K	33	227	458	220	74	
		Tj	13	205	484	260	85	
Hemmet	Ja	K	19	5	8	8	7	
		Tj	15	16	17	15	18	
	Ofta	K	3	2	3	2	4	
		Tj	8	2	5	2	7	
Boendekområdet	Ja	K	9	16	23	27	28	*** *
		Tj	46	53	49	56	60	
	Ofta	K	9	3	5	7	13	
		Tj	8	9	10	16	14	
Buss/tåg	Ja	K	41	27	27	30	33	*
		Tj	62	72	72	63	51	
	Ofta	K	12	5	4	4	7	
		Tj	15	24	23	23	18	
Malmö centrum	Ja	K	53	42	39	36	40	**
		Tj	69	76	73	67	50	
	Ofta	K	9	9	9	7	7	
		Tj	23	31	30	25	18	
Vid fritidsaktiviteter	Ja	K	13	7	10	7	16	*
		Tj	8	12	19	20	18	
	Ofta	K	6	1	2	2	6	
		Tj	8	4	4	7	8	
På fritidsgård	Ja	K	31	28	22	20	31	
		Tj	39	36	39	34	34	
	Ofta	K	13	7	5	5	11	
		Tj	8	10	14	12	13	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

I fem av fallen – ett bland killar och fyra bland tjejer – framträder signifikanta samband med ungdomarnas socioekonomiska bakgrund. Både bland killar och bland tjejer finns klara tecken på att de som har lägre socioekonomisk bakgrund i högre utsträckning uppger att de är rädda när de är ute i bostadsområdet på kvällarna. Detta pekar alltså mot en större otrygghet i bostadsområdet där fler kommer från familjer med lägre socioekonomisk bakgrund. I ett senare avsnitt studeras skillnader mellan olika bostadsområden närmare.

När det gäller de specifika sambanden bland tjejer blir bilden inte lika entydig. Andelen, bland tjejer, som uppger att de är rädda när de är ute i Malmö centrum på kvällarna eller på buss/tåg är lägre bland dem som har lägre socioekonomisk bakgrund (speciellt de som har lägst). Däremot är andelen som är rädda i samband med utövandet av organiserade fritidsaktiviteter lägst bland tjejer som har högre socioekonomisk bakgrund.

Svensk/utländsk bakgrund

En rimlig föreställning är att ungdomar med utländsk bakgrund i högre utsträckning upplever rädsla/otrygghet i olika situationer. Frågan är om detta stämmer.

Tabell 9. Rädd att vara ute på kvällarna i relation till svensk/utländsk bakgrund efter kön. Andelar (%).

		Kön	Svensk/utländsk bakgrund				Sign nivå
			Svensk bakgrund	Svag utländsk bakgrund	Andra gen. inv.	Första gen. inv.	
N=		K Tj	363 319	172 163	283 360	194 205	
Hemmet	Ja	K	5	8	7	12	***
		Tj	18	18	13	20	
	Ofta	K	1	2	3	6	
		Tj	4	3	2	6	
Boendeområdet	Ja	K	20	18	22	30	* *
		Tj	49	59	52	56	
	Ofta	K	5	5	6	8	
		Tj	9	10	13	17	
Buss/tåg	Ja	K	35	23	24	28	(*) *
		Tj	74	73	65	61	
	Ofta	K	5	5	4	5	
		Tj	23	20	21	25	
Malmö centrum	Ja	K	51	38	29	35	*** ***
		Tj	81	72	62	65	
	Ofta	K	11	11	5	8	
		Tj	37	28	22	25	
Vid fritidsaktiviteter	Ja	K	7	6	8	18	*** **
		Tj	13	12	23	20	
	Ofta	K	1	3	2	5	
		Tj	2	6	7	6	
På fritidsgård	Ja	K	26	22		18	22
		Tj	39	33	38	36	
	Ofta	K	7	6	5	8	
		Tj	14	11	13	9	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Inledningsvis kan vi konstatera att det framträder signifikanta samband både bland killar och bland tjejer när det gäller rädsla i boendeområdet, då man åker buss/tåg, när man är i Malmö centrum samt i samband med utövande av organiserade fritidsaktiviteter. Bland killar finns också skillnader när det gäller hur många som är rädda i hemmet.

Resultaten pekar dock ej på att ungdomar med invandrarbakgrund speciellt skulle känna större otrygghet även om vi kan notera att första generationens invandrare oftare uppger att de är rädda när de utövar organiserade fritidsaktiviteter. Detta gäller också för andra generationens invandrantjejer. Bland killar är det också vanligare att första generationens invandrare uppger att de är rädda hemma eller i sitt bostadsområde. Till denna bild kan också läggas att tjejer med svenskt ursprung mindre ofta uppger att de är rädda i bostadsområdet. Mot detta skall ställas att fler ungdomar med svensk bakgrund uppger att de är rädda på buss/tåg och i Malmö centrum.

Bostadsområde

Inte endast massmedia beskriver vissa områden i Malmö som speciellt utsatta för våld och kriminalitet. Polisens underrättelseavdelning har, med utgångspunkt från uppgifter kring bland annat narkotikahandel, social oro och upplevd otrygghet som insamlats av Nationella operativa avdelningen (Noa) klassat 23 områden i Sverige som "särskilt utsatta". Till dessa hör i Malmö Rosengård, Södra Sofielund (del av bostadsområdet Södra innerstaden) samt Nydala/Hermosdal/Lindängen (del av Fosie). Frågan är om ungdomar i vissa av dessa områden oftare uppger att de är rädda på kvällarna.

Tabell 10. Rädd att vara ute på kvällarna i relation till bostadsområde efter kön. Andel (%).

		Kön	Centrum	Fosie	Husie	Hylie	Kirseberg	Limhamn - Bunkflo	Oxie	Rosengård	Södra innerstan	Västra innerstan	Sign. nivå
N=		K Tj	106 100	122 156	64 50	87 115	91 88	203 174	55 89	144 154	56 57	39 36	
Hemmet	Ja	K	8	6	8	6	7	5	12	10	11	0	
		Tj	22	11	21	19	18	18	15	12	16	20	
	Ofta	K	3	3	3	1	2	1	6	3	6	0	
		Tj	3	3	2	4	4	3	6	5	2	3	
Boendekområdet	Ja	K	24	33	19	13	25	15	22	30	20	19	* *
		Tj	47	58	54	65	63	48	46	46	61	50	
	Ofta	K	5	8	8	1	5	5	10	9	9	3	
		Tj	13	12	12	19	8	7	9	14	24	3	
Buss/tåg	Ja	K	35	27	36	21	23	32	29	21	26	45	+ ***
		Tj	55	65	84	67	75	78	76	55	64	77	
	Ofta	K	5	3	5	4	6	4	6	3	5	13	
		Tj	15	31	32	25	21	22	24	14	24	26	
Malmö centrum	Ja	K	39	41	55	35	39	50	45	25	27	55	** ***
		Tj	55	65	90	67	76	85	74	55	63	79	
	Ofta	K	6	7	11	7	11	12	12	5	11	13	
		Tj	16	28	34	31	24	41	31	17	24	38	
Vid fritidsaktiviteter	Ja	K	10	11	10	6	10	6	6	11	15	13	**
		Tj	16	18	26	19	12	16	12	20	29	15	
	Ofta	K	4	2	0	1	3	1	2	3	7	3	
		Tj	7	5	0	8	0	2	6	7	13	0	
På fritidsgård	Ja	K	29	18	23	18	22	24	31	20	16	32	
		Tj	39	33	34	34	35	37	48	35	36	49	
	Ofta	K	8	4	5	7	8	7	4	2	11	11	
		Tj	11	10	9	17	7	12	18	8	17	21	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001. # Kontroll för social bakgrund i övrigt.

Det första vi kan notera är att det långtifrån alltid framträder signifikanta skillnader mellan de olika stadsdelarna. Ungdomar som bor i utsatta stadsdelar – enligt Noa - tycks inte alls uppleva sig mycket räddare. Det finns dock signifikanta skillnader mellan stadsdelarna när det gäller hur många som uppger att de är rädda på kvällarna i sitt bostadsområde, på buss/tåg och i Malmö centrum. Bland tjejer finns också skillnader i samband med utövande av organiserade fritidsaktiviteter.

Ser man till andelen som anger att de är rädda blir bilden dock knappast entydig. Andelen som anger att de är rädda i bostadsområdet är bland killar speciellt hög i Fosie Och Rosengård, bland tjejer i Hyllie och Kirseberg. Rädsla på bussar/tåg är bland killar hög i Västar innerstan, bland tjejer i Husie. Här skall vi notera att färre tjejer i Centrum anger att de är rädda i detta fall. När det gäller andelen som uppger att de är rädda när de är i Malmö centrum ligger denna högt – både bland killar och tjejer – hos de som bor i Husie och Limhamn-Bunkeflo, bland killar även de som bor i Västra innerstan. Mot detta står att få i Rosengård anger att de känner sig rädda i detta sammanhang. Färre killar i Södra innerstan och tjejer i Centrum uppger också att de känner sig rädda i Malmö centrum. Sammantaget pekar alltså resultaten på ett splittrat mönster – knappast något som kan kopplas till föreställningar kring att vissa områden skulle vara speciellt otrygga utifrån ungdomarnas eget perspektiv.

Vad förklarar upplevelse av rädsla?

I samband med de bivariata analyserna har vi flera gånger påpekat att det finns kopplingar mellan de olika bakgrundsvariablerna. Bakom ett noterat samband i de bivariata analyserna kan dölja sig en inverkan från någon annan bakgrundsvariabel. För att få en bild av vilka faktorer som främst påverkar ungdomarnas rädsla i olika situationer har multipla variansanalyser gjorts för att studera de direkta sambanden med varje enskild variabel. Den valda modellen innebär att vi studerar huvudeffekter för kön, ålder, familjekonstellation, förtroende för föräldrar, socioekonomisk samt svensk/utländsk bakgrund samt bostadsområde. Vid sidan av detta har samtliga tvåvägsinteraktioner mellan kön och de övriga variablerna tagits med i modellen för att studera om könsskillnaderna varierar beroende på social bakgrund i övrigt. Resultat från dessa analyser – förekomst av signifikanta samband och förklaringsgrad – presenteras i tabell 21. Vid den djupare analysen av hur de signifikanta sambanden ser ut i praktiken har även skattade värden använts (not). Dessa redovisas dock ej för att inte överbelasta resultatredovisningen.

Tabell 11. Orättvisa och otrygghet. Rädsla. Resultat från multipel variansanalys – förekomst av signifikanta samband.

Bakgrundsvariabler	Hemma	Boende- område	Buss/ Tåg	Centrum	Fritids- aktivitet	Fritids- gård
Kön		***	***	**		
Årskurs		*				
Familjesituation				**	**	
Förtroende för föräldrar	***	**		*		
Socioekonomisk bakgrund						
Utländsk bakgrund	*			***	*	
Bostadsområde			*	***		+
<i>Interaktioner kön</i>						
Årskurs		*	**	**		
Familjesituation						
Förtroende för föräldrar				*		
Socioekonomisk bakgrund						
Utländsk bakgrund						
Bostadsområde		*				
R ²	3.7	9.5	16.4	14.6	3.5	2.4

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Bilden är långtifrån entydig. De ingående bakgrundsvariablerna har mycket begränsad direkt inverkan när det gäller rädsla i hemmet, vid utövande av organiserade fritidsaktiviteter och på fritidsgård. I det senare fallet framträder inte heller några signifikanta samband med någon variabel – den lilla grupp som anger att de är rädda på fritidsgård varierar inte med de strukturella faktorer som studeras.

Andelen som uppger att de är rädda hemma varierar med förtroende för föräldrar – ungdomar som anger att de har förtroende för båda föräldrarna är rädda i mindre utsträckning – och med svensk/utländsk bakgrund. Det är något vanligare att första generationens invandrarungdomar är rädda i hemmet. (Här skall man komma ihåg att det sammantaget är få som anger att de är rädda hemma).

Rädsla i samband med organiserade fritidsaktiviteter kopplas till familjekonstellation och svensk/utländsk bakgrund. Ser man till skattningarna kan vi när det gäller familjekonstellation notera att det endast är den mycket lilla gruppen som endast bor med andra vuxna som avviker. Betydligt fler i denna grupp anger att de är rädda. Skillnaden mellan övriga grupper är liten. Ser man till utländsk bakgrund kan vi notera att första generationens invandrare i något större utsträckning uppger att de känner sig rädda i samband med fritidsaktiviteter.

När det gäller övriga situationer har bakgrundsvariablerna större inverkan. Rädsla i boendeområdet kopplas till kön – tjejer oftare rädda – årskurs – ungdomar i årskurs 7, speciellt tjejer, anger oftare att de är rädda - samt förtroende för föräldrar – ungdomar som angett att de har förtroende för bägge föräldrar uppger i lägre utsträckning att de är rädda. Notabelt är att det inte finns några generella skillnader mellan de olika stadsdelarna, men vi kan dock notera att tjejer i Södra innerstaden och Hyllie i högre utsträckning är rädda. Däremot är tjejer i Västra innerstaden mindre ofta rädda. Bland killar tycks däremot rädslan vara låg i Hyllie men lite högre i Fosie. Knappast någon entydig bild av att otryggheten skulle upplevas som speciellt hög i vissa speciella bostadsområden. Individuella faktorer tycks spela större roll.

Det är knappast förvånande att vi får en tydlig koppling till kön när det gäller upplevd rädsla på bussar/tåg. Tjejer upplever i större utsträckning rädsla i detta sammanhang, högst rädsla finner vi bland tjejer i årskurs 9. Vid sidan av detta finns tydliga skillnader mellan stadsdelarna. Rädslan är speciellt hög i Västar innerstaden, medan den tycks vara lägre i stadsdelarna Rosengård, Centrum och Hyllie.

Hur är det då med rädsla i Malmö centrum? Även här finns en tydlig könsskillnad, tjejer är oftare rädda. Vid sidan av detta inverkar familjekonstellation, men här handlar det främst om att de små grupper som bor med en ensamstående pappa eller med andra vuxna än föräldrarna som oftare uppger de är rädda. Mellan övriga familjekonstellationer är skillnaden liten. Kopplingen till förtroende för föräldrar pekar mot att den grupp som endast angett förtroende för en förälder oftare är rädda. Kanske kan det här handla om att denna grupp oftare befinner sig i mer utsatta positioner när de är ute. Ser vi till svensk/utländsk bakgrund finner vi högre rädsla när man är i Malmö centrum bland dem som har svensk bakgrund än bland dem som har utländsk.

Sett till stadsdelar kan vi se att den genomsnittliga rädslan då man är i Centrum är speciellt hög i Husie, Limhamn-Bunkeflo och Västra innerstan. I motsats är den låg bland de som bor i stadsdelarna Centrum och Rosengård.

Rädsla och hälsa/livskvalitet

I rapporten *Ung livsstil Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet* tas rädsla för att vara ute om kvällarna upp som en tänkbar förklaring/orsak till att tjejer skattar sin hälsa och livskvalitet lägre än killar (Blomdahl m fl, 2017). Analyserna begränsades till de två fall där flest angav att de kände sig rädda – på buss/tåg och i Malmö centrum. Analysen var också begränsad, den visade endast på kopplingen till hälsa/livskvalitet och att det är vanligare att tjejer sig rädda i dessa fall. Resultaten ses därför främst som en tänkbar hypotetiska förklaring, vilken kräver en mer omfattande analys. Inte minst krävs det i en sådan fördjupad analys att man kontrollerar för social bakgrund och – inte minst – för fysisk aktivitet, som ju i flera studier visat sig vara mycket strakt kopplad till självskattad hälsa och livskvalitet. Syftet med just detta avsnitt är att genomföra just en sådan analys.

Låt oss börja med att se närmare på hur rädsla i olika sammanhang kopplas till skattad hälsa och livskvalitet. I tabellen nedan jämförs – för olika situationer – ungdomar som angett att de ganska ofta eller alltid är rädda med de som angett att de mindre ofta är rädda. Jämförelserna görs för andel som inte skattar sin hälsa som bra, medelvärde för förekomst av (psykiska) besvär samt medelvärde av skattad livskvalitet uppdelat efter kön.

Tabell 12. Hälsa och livskvalitet. Jämförelse mellan de som uppger att de ofta är rädda i olika sammanhang och övriga efter kön.

Hälsa/livskvalitet	Killar			Tjejer		
Rädd	Nej	Ja	Sign	Nej	Ja	Sign
<i>Ej bra hälsa (%)</i>						
Hemma	13	17		25	51	**
Boendeområdet	11	29	**	24	46	***
Buss/tåg	12	25	*	23	35	***
Centrum	12	14		24	30	+
Fritidsaktiviteter	12	33	**	25	33	*
Fritidsgård	12	20			35	***
<i>Besvär (m)</i>						
Hemma	1.95	2.33	**	2.38	2.75	**
Boendeområdet	1.93	2.45	***	2.36	2.70	***
Buss/tåg	1.95	2.23	*	2.34	2.60	***
Centrum	1.94	2.16	**	2.33	2.54	***
Fritidsaktiviteter	1.95	2.29	+	2.38	2.55	
Fritidsgård	1.94	2.23	**	2.36	2.65	***
<i>Livskvalitet (m)</i>						
Hemma	8.27	6.48	**	7.18	5.32	***
Boendeområdet	8.31	6.72	***	7.28	5.78	***
Buss/tåg	8.28	7.09	**	7.21	6.78	*
Centrum	8.29	7.56	*	7.19	6.90	+
Fritidsaktiviteter	8.28	6.43	*	7.15	6.57	
Fritidsgård	8.27	7.47	*	7.18	6.70	+

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

I stor utsträckning gäller att de som uppger att de är rädda – oberoende av vilken situation det handlar om – skattar sin hälsa och livskvalitet lägre. Det första man ser är den tydliga stabiliteten bland dem som ”inte är rädda” i de olika situationerna. Värdena i dessa grupper varierar mycket lite. Däremot varierar värdena betydligt mer om vi jämför de som uppger att de ganska ofta eller alltid är rädda i de olika sammanhangen. Bland killar kan vi dock notera att det inte framträder signifikanta skillnader när det gäller självskattad hälsa för de som uppger att de är rädda hemma, i centrum respektive på fritidsgård. Bland tjejer framträder inga signifikanta skillnader när det gäller rädsla i samband med fritidsaktiviteter när det gäller besvär eller livskvalitet. Sambandet med livskvalitet och rädsla för att vara i centrum är också relativt svagt

bland tjejerna (dock tendens ($p < 0.10$) signifikant skillnad). Jämför man olika situationer framträder bland tjejer ett mycket entydigt mönster. De som uppger att de är rädda hemma eller i bostadsområdet skattar genomgående sin hälsa och livskvalitet lägst. Bland killar är bilden inte riktigt lika entydig. Lägst skattning av hälsan finner vi bland de som uppger att de är rädda i bostadsområdet samt bland dem som anger att de är rädda i samband med fritidsaktiviteter. Förekomsten av (psykiska) besvär är speciellt hög hos killar som anger att de är rädda i bostadsområdet medan livskvaliteten skattas speciellt lågt av de som är rädda i bostadsområdet eller i samband med fritidsaktiviteter. Sammantaget tyder dock resultaten på en speciell stark inverkan på hälsa/livskvalitet för killar som uppger att de är rädda hemma (en relativt liten grupp) i bostadsområdet eller i samband med fritidsaktiviteter. Rädsla i det senare fallet tycks inte få lika negativa effekter bland tjejer.

Hälsa/livskvalitet i relation till en sammanfattande bild av rädsla/otrygghet

Som jag redan visat finns det en tydlig koppling mellan rädsla i olika sammanhang (se sid xx), Detta leder till vissa problem då vi för in de olika situationerna enskilt i en multivariat analys med syfte att få en bild av ”rädslans” direkta inverkan. För att få en bild av hur rädd att vara ute på kvällarna påverkar har jag därför bildat en ny variabel – antal situationer som man uppger att man ganska ofta eller alltid känner sig rädd i. Värdena kan alltså variera mellan noll (inte rädd i någon situation) och sex (ganska ofta eller alltid rädd i alla sammanhang). Vid sidan av att denna variabel ger en mer sammanfattande bild av upplevd rädsla kan man också tänka sig att den ger en bild av hur omfattande rädslan är hos den enskilde individen. De som uppger att de är rädda i fler situationer borde i någon mening känna sig mer rädda, oroliga. En nackdel är att risken/faran kan vara/bedömas som olika stor i de olika fallen, En viss situation kan upplevas som mycket mer problematisk/allvarlig. En indikation på detta kan vara att man då vi gör en multivariat analys med de rädsla i alla de enskilda fallen som förklaringsvariabler framträder endast signifikanta samband med rädd hemma och rädd i bostadsområdet. De som är rädda i dessa sammanhang omfattar en relativt liten grupp – både bland killar och bland tjejer¹⁸. Att vi får enbart signifikanta samband med dessa två skulle tyda på att de som känner sig rädda i andra sammanhang inte skulle känna sig speciellt utsatta. Att det inte framträder signifikanta samband i de dessa övriga fall skall dock ej tolkas som att sådan rädsla inte påverkar hälsa/livskvalitet, det är enbart så att denna påverkan trängs undan av de två ovan nämnda fallen. Gör man separata analyser med rädsla i de enskilda fallen som ensam förklaringsvariabel pekar dessa på att rädsla i flertalet situationer kan kopplas till en negativ inverkan på hälsa och livskvalitet. Detta är ett skäl till att använda det sammanfattande måttet som förklaringsvariabel i de multivariata analyserna Inverkan av rädsla i de enskilda situationerna får bedömas med utgångspunkt från resultaten i tabell 13. jag börjar med att redovisa data för detta sammanfattande mått för killar och tjejer.

¹⁸ Totalt är det x % av killarna och x % av tjejerna som uppger att de ganska ofta eller alltid är rädda hemma. För rädsla i bostadsområdet är motsvarande siffror xx % respektive xx %.

Tabell 13. Antal situationer man anger att man känner sig rädd ganska ofta eller alltid efter kön. Andel (%).

Antal situationer rädd	Killar	Tjejer
0	85	60
1	8	17
2	4	14
3	1	6
4	1	3
5	1	1
6	1	0
X ² -test, sign. nivå	***	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Som vi kan förvänta oss finns det en klar könsskillnad. Hela 85 % bland killarna anger att de inte är rädda i någon situation, detta skall jämföras med 60 % bland tjejerna. Andelen som uppgett att de ganska ofta eller alltid är rädda i mer än 3 situationer är mycket liten, varför alla värden över tre (3) slås samman i den fortsatta analysen. Sammantaget anger alltså 15 % av killarna och hela 40 % av tjejerna att de är rädda i något sammanhang när de är ute om kvällarna. Dessa siffror kan jämföras de resultat som Elofsson presenterar för Västerås 1996 – på högstadiet uppger 10 % av killarna och 36 % av tjejerna att de är rädda. De aktuella siffrorna från Malmö ligger alltså något högre än i Västerås 1996 men skillnaden kan knappast ses som dramatisk.

I tabellen nedan ser vi närmare på kopplingen till skattad hälsa och livskvalitet.

Tabell 14. Hälsa och livskvalitet. Jämförelse mellan de som uppger att de ofta är rädda i olika sammanhang och övriga efter kön.

Antal situationer rädd	Ej bra hälsa (%)		Besvär (m)		Livskvalitet (m)	
	K	Tj	K	TJ	K	Tj
0	11	21	1.91	2.29	8.38	7.31
1	21	35	2.22	2.48	7.50	6.99
2	17	25	2.29	2.53	7.71	7.11
3-	25	42	2.25	2.68	6.73	6.20
Sign. nivå	**	***	***	***	***	***

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

För det första kan vi konstatera att det genomgående finns en tydlig koppling mellan rädsla och skattad hälsa/livskvalitet. Ungdomar som inte känner sig rädda i någon situation skattar sin hälsa och livskvalitet klart högre. För de övriga fallen framträder inte något riktigt entydigt mönster men det kan vara värt att notera att ungdomar som uppger att de är rädda i tre eller fler situationer klart skattar sin livskvalitet lägst. Bland tjejer redovisar denna grupp också högst förekomst av (psykiska) besvär.

Rädslans direkta inverkan på hälsa/livskvalitet

Låt oss så se närmare på hur rädsla direkt påverkar hälsa/livskvalitet, dvs efter kontroll för social bakgrund och fysisk aktivitet.

Tabell 15. Orättvisa och otrygghet. Rädsla. Resultat från multipel variansanalys – förekomst av signifikanta samband.

Bakgrundsvariabler	Hälsa	Besvär	Livskvalitet
Kön	+	**	*
Årskurs	***	***	*
Familjesituation	+	+	
Förtroende för föräldrar	***	***	***
Socioekonomisk bakgrund			
Utländsk bakgrund	+		
Bostadsområde	*		
Fysiskt aktiv	***	+	***
Rädd-antal situationer	***	***	***
<i>Interaktioner kön</i>			
Årskurs			
Familjesituation			
Förtroende för föräldrar			
Socioekonomisk bakgrund			
Utländsk bakgrund			
Bostadsområde		*	+
Fysiskt aktiv	+		
Rädd-antal situationer			
R ²	14.9	18.1	19.0

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

För det första kan vi notera att hälsa/livskvalitet direkt påverkas av kön (tjejer sämre), årskurs (äldre sämre) liksom av fysisk aktivitet (fysiskt aktiva bättre). Vid sidan av detta finns en stark inverkan från rädsla. Ett generellt mönster är att de som inte upplever rädsla i något sammanhang – gäller både killar och tjejer – skattar sin hälsa/livskvalitet högre. Skillnaden mellan de övriga är mer begränsade – alltså en indikation på att ”ackumulerad” rädsla inte leder till ytterligare lägre hälsa/livskvalitet. Här bör vi dock uppmärksamma att de bland tjejerna som angett att de är rädda i tre eller fler situationer ger den mest negativa bilden av hälsa/livskvalitet. Bland killar är också livskvaliteten ovanligt låg i denna grupp. Dessa olikheter mellan könen bör dock inte överdrivas eftersom det inte finns några signifikanta interaktioner med kön.

Allmänt gäller att det framträder få signifikanta interaktion (för alla de olika bakgrundsvariablerna) vilket tyder på att könsskillnaderna är generella och stabila när det gäller hälsa och livskvalitet. Könsskillnaderna är alltså i huvudsak likartade oberoende av ungdomarnas sociala bakgrund i övrigt. Upplevd rädsla har en klar, tydlig påverkan och minskar dessa könsskillnader. Speciella analyser (som ej redovisas) visar att de minskar dessa med 12 % när det gäller självskattad hälsa (att jämföra med 16 % för socioekonomisk bakgrund och 6 % för fysisk aktivitet). Påverkan av rädsla blir ännu större om vi ser till förekomst av besvär – könsskillnaden minskar med 18 % (mot 18 % för social bakgrund och endast 2 % för fysisk aktivitet). Störst inverkan när på könsskillnaderna har rädsla för skattad livskvalitet som rädsla reducerar med 28 % (att jämföra med 0 % för social bakgrund och 3 % för fysisk aktivitet). Den hypotes som presenteras i *Ung livsstil Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet* – att könsskillnaderna när det gäller hälsa/livskvalitet till viss del kan förklaras får alltså stöd men skillnaden mellan könen när det gäller rädsla. Man skall dock observera att detta långt ifrån förklarar hela skillnaden (Blomdahl m fl, 2017). Intressesant att notera att rädsla har en betydligt större inverkan för att förklara könsskillnader i hälsa/livskvalitet än socioekonomisk bakgrund och fysisk aktivitet.

Vid sidan av upplevelse av rädsla finns också andra faktorer som inverkar på ungdomars hälsa och livskvalitet – något som redan konstaterades i rapporten *Ung livsstil Malmö. En studie av*

*ungdomar i högstadiet*¹⁹. Detta är ålder – äldre redovisar sämre hälsa/livskvalitet – förtroende till föräldrar ungdomar som uppger att de har förtroende för bägge föräldrar har bättre – samt fysisk aktivitet – fysiskt aktiva har bättre hälsa och livskvalitet men inte färre besvär. Bostadsområdet i sig själv har en mer begränsad inverkan – efter kontroll för olikheter i den sociala strukturen - men det finns tecken på vissa kvarstående olikheter när det gäller självskattad hälsa. Den skattade hälsan är – efter kontroll för sociala strukturella skillnader – lägre i Husie, Oxie och Södra innerstan, men bättre i Limhamn-Bunkeflo och Rosengård. Som synes följer denna uppdelning inte alls olikheter mellan låg- och högstatusområden utan har en egen karaktär.

¹⁹ För närmare detaljer se **Blomdahl U, Elofsson S, Bergmark K, Lengheden B (2017) *Ung livsstil Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet*. Ung livsstil, Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete, Malmö stad, kapitel 19, sid 91.**

Sammanfattning med diskussion

Malmö otryggt enligt media

I massmedia framstår ofta Malmö som en otrygg stad. Polisens underrättelseavdelning har med utgångspunkt från uppgifter kring bland annat narkotikahandel, social oro och upplevd otrygghet som insamlats av Nationella operativa avdelningen (Noa) klassat 23 områden i Sverige som "särskilt utsatta". Till dessa hör i Malmö Rosengård, Södra Sofielund (del av bostadsområdet Södra innerstaden) samt Nydala/Hermodsdal/Lindängen (del av Fosie). I rapporten *Brottslighet och trygghet* drar man slutsatsen att problem med brottslighet och otrygghet är större i de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. I relation till storlek är problemen högst i Malmö.

Varför studera Malmö?

Här finns ett klart motiv för en närmare analys av hur ungdomar i Malmö upplever sin situation, det är självklart viktigt att notera att materialet – även om det är representativt för Malmö – inte är representativt för hela landet. Siffror kring andelen ungdomar som är rädda kan inte överföras till siffror som är giltiga för hela Sverige. För att få en mer representativ bild studeras även resultat från andra kommuner som deltagit i *Ung livsstil*. Däremot är det rimligt att utgå från att de samband med/variationer mellan olika bakgrundsvariabler som framträder är betydligt mer generaliserbara.

Materialet från undersökningen i Malmö är omfattande – över 2000 ungdomar – svarsfrekvensen är hög (87 %) och svaren kommer från elever med mycket varierande social bakgrund. Inte minst gäller detta om vi ser till andelen ungdomar med utländsk bakgrund, mer än hälften av ungdomarna har en sådan – antingen är båda föräldrar födda utomland eller också är både de själva och föräldrarna födda utanför Sverige. I undersökningen finns svar såväl från ungdomar som bor i lågstatus-/problemområden liksom från ungdomar som bor i högstatusområden. Allt detta tillsammans torde ge en god bild av hur rädsla i olika situationer kan variera med social bakgrund och vilka faktorer som främst inverkar på om ungdomar känner sig rädda i olika situationer.

Vilka frågor om rädsla har ställts?

Frågan är hur ungdomarna själva, i detta fall högstadieungdomar, uppfattar sin situation? Är de rädda eller ej? För att få en bild av hur ungdomarna ser på detta har vi i denna rapport undersökt hur ofta ungdomar känner sig rädda i olika sammanhang. Ett centralt syfte är att analysera hur rädsla varierar beroende på ungdomarnas sociala bakgrund och i vilket område de bor. I rapporten söker vi också undersöka vilken effekt upplevelse av rädsla kan tänkas ha på skattad hälsa och livskvalitet samt hur detta i sin tur kan påverka de könsskillnader vi tidigare funnit mellan killar och tjejer just när det gäller hälsa/livskvalitet. Utgångspunkten för dessa analyser är en fråga som ställts till högstadieelever i Malmö, där de fått ange hur ofta de känner sig rädda i olika sammanhang – hemma, i bostadsområdet, på buss/tåg, i Malmö centrum, i samband med utövande av organiserade fritidsaktiviteter samt på fritidsgård. Materialet till studien hämtas från svaren i en enkät som genomfördes under 2015 i Malmö högstadium och besvarats av sammanlagt 2186 elever.

Är det ovanligt många i Malmö som är rädda?

Är då ovanligt många av ungdomarna i Malmö rädda när de är ute om kvällarna? O vi jämför med svar från samma typ av fråga i andra kommuner som vid ungefär samma tid genomfört undersökningar inom projektet *Ung livsstil* förefaller det inte alls så. Jämför vi andelen i Malmö som uppger att de alltid eller ganska ofta är rädda på kvällarna i bostadsområdet, på buss/tåg eller i Centrum med data från kommuner utanför storstadsområdena – Kalmar, Helsingborg och

Jönköping – är andelen lägre eller möjligen lika hög. Det finns alltså knappast indikationer på att den otrygghet i Malmö som beskrivs i massmedia och även officiella dokument framträder i ungdomarnas svar. De upplever inte speciellt hög otrygghet och tycks inte heller ha påverkats av denna negativa bild.

Sammantaget kan en mer detaljerad jämförelse med andra kommuner göras för boendeområde, på buss/tåg samt i centrum. Ser vi till hur många som uppger att de är rädda i sitt bostadsområde ligger andelen i Malmö mycket nära genomsnittet för de studerade kommunerna. Här tycks alltså Malmö inte alls skilja ut sig speciellt, varken bland killar eller tjejer. Däremot är andelen som uppger att de är rädda på allmänna kommunikationsmedel (tåg, buss, tunnelbana) och i centrum lägre än genomsnittet för övriga kommuner. Speciellt låg är rädslan på allmänna kommunikationsmedel där andelen som uppger att de känner sig rädda är lägst i Malmö och i Kalmar. Ser vi till hur många som uppger att de är rädda när de förflyttar sig till/från fritidsaktiviteter är andelen klart lägre i Malmö än i Stockholm – de två kommuner där detta alternativ finns med. Resultaten ger alltså inget som helst stöd för att ungdomar i Malmö skulle känna sig speciellt rädda, tvärtom.

Tjejer mer rädda

När det gäller rädsla för att vara ute på kvällarna finns genomgående klara könsskillnader – tjejer uppger i mycket högre utsträckning att de är rädda. Ser man till rangordningen för andelen som anger att de någon gång eller oftare känt sig rädda under olika förhållanden är den likartad om man ser till olika situationer bland killar och tjejer. Flest är rädda när de är ute i Malmö centrum (hela 70 % av tjejerna mot 39 % av killarna). Nästan lika många uppger att de är rädda när de åker buss/tåg. På en tredje plats kommer boendeområdet – något över hälften av tjejerna och något över en femtedel av killarna anger att de åtminstone ibland känner sig rädda. Bland killar är det ungefär lika vanligt att man är rädd på fritidsgård, bland tjejer mindre vanligt (dock uppger 37 % att de åtminstone någon gång är rädda). Andelen som är rädda är lägre när det gäller på väg till eller från fritidsaktivitet liksom i hemmet. Här är det dock viktigt att notera att 16 % av tjejerna uppger att de åtminstone ibland är rädda i hemmet, bland killar gäller detta för 7 %. Andelen som uppger att de är rädda ganska ofta eller alltid ligger i de flesta fall kring 10 % eller lägre men två situationer bör speciellt uppmärksammas. Bland tjejer gäller att 29 % uppger att de alltid eller ganska ofta är rädda i Malmö centrum, 23 % anger att det är så när de är på buss/tåg.

Vad påverkar ungdomars rädsla – direkta samband

Frågan är vad som påverkar att ungdomarna känner otrygghet. Bivariata analyser med enskilda bakgrundsvariabler (enkla korstabeller) kan här ge en inte helt korrekt bild eftersom det finns kopplingar mellan dessa bakgrundsvariabler. Sålunda finns det tydliga skillnader mellan ungdomar med svensk och utländsk bakgrund när det gäller socioekonomisk ställning. Bostadsområdena skiljer sig markant när det gäller den sociala strukturen, t ex med avseende på socioekonomisk bakgrund och andelen ungdomar med utländsk bakgrund. För att få en rättvisande bild av hur de olika bakgrundsvariablerna påverkar ungdomarnas upplevelse av otrygghet i olika avseenden har därför multipla analyser genomförts. I dessa analyser studeras sambanden med de enskilda variablerna efter kontroll för övriga bakgrundsvariabler vilket ger en mer relevant bild av hur denna faktor ”direkt” påverkar. I dessa analyser ingår kön, ålder, familjeförhållanden (familjekonstellation och förtroende för föräldrar, det senare ett mått på relationen till föräldrarna), socioekonomiska samt svensk/utländsk bakgrund och bostadsområde som förklaringsvariabler. I modellen ingår också samtliga tvåvägs interaktioner med kön, vilket gör att vi får en mer detaljerad analys av hur kön påverkar. För det första kan det finnas en mer generell könsskillnad, d v s en skillnad mellan kön som gäller oberoende av social bakgrund i övrigt. Vid sidan av detta kan könsskillnaderna variera beroende på social bakgrund i övrigt, t ex kan de vara mindre i vissa bostadsområden men betydligt större i andra. Sammanfattningen av resultaten nedan har koncentrerats till de enskilda variablernas ”direkta”

samband med de olika måtten på upplevd otrygghet, vilket ger en exakt bild av hur de påverkar. Den läsare som vill ha en bild av hur de bivariata sambanden ser ut, t ex skillnader mellan bostadsområdena utan hänsyn tagen till de strukturella skillnaderna som finns, hänvisas till de resultat som presenterats tidigare i rapporten.

I inledningen av sammanfattningen diskuterades och presenterades de skillnader mellan killar och tjejer som framträder i materialet. Bakom dessa skillnader döljer sig – vilket redan påpekats – dels mer allmänna, generella könsskillnader, dels mer specifika inom grupper med en speciell social bakgrund. Utifrån de multipla analyserna blir de generella könsskillnaderna färre och begränsas till att tjejer är oftare rädda i bostadsområdet, på buss/tåg och i Malmö centrum. I övrigt är de generella könsskillnaderna mer begränsade men kan vara större – kan också gälla de redovisade fallen – i grupper med en speciell social bakgrund. De mest omfattande variationerna i könsskillnaderna finns när vi jämför olika bostadsområden – den närmare beskrivningen av dessa får dock vänta till beskrivningen av hur bostadsområdet påverkar upplevelsen av otrygghet.

Innan vi går in på bostadsområdets betydelse är det viktigt att se närmare på hur de övriga bakgrundsvariablerna påverkar. Trots det relativt korta åldersintervallet tycks det ske vissa förändringar under högstadiet, där årskurs 7 och 9 skiljer ut sig. Fler av elever i årskurs 7 (speciellt bland tjejerna) anger att de – åtminstone ibland – känner sig rädda i bostadsområdet.

Vilken familjekonstellation som ungdomarna bor i tycks ha en mycket begränsad inverkan när det gäller upplevelse av rädsla. Här är det viktigt att notera att det handlar om ungdomarnas upplevelser, vilket självklart inte behöver vara lika med hur det ser ut i realiteten. Detta är viktigt att observera när vi ser till sambanden med förtroende för föräldrar – något som ger en bild av hur relationen till föräldrarna ser ut. När vi jämför olika grupper här måste vi vara medvetna om att dessa grupper kan skilja sig både när det gäller reell utsatthet men också när det gäller hur de tolkar/uppfattar en likartad situation. Det vi kan se är en klar skillnad mellan den grupp som angett att de har förtroende för bägge sina föräldrar och de övriga. Ungdomar som angett att de har förtroende för bägge sina föräldrar uppger mindre ofta att de är rädda hemma eller i bostadsområdet

Det är inte ovanligt att man utgår från att otrygghet är sammankopplad med socioekonomisk och inte minst svensk/utländsk bakgrund. Ser vi till socioekonomiska bakgrund tycks den direkta kopplingen vara begränsad. När det gäller svensk/utländsk bakgrund får vi fler signifikanta ”direkta” samband men flertalet av dessa följer knappast de föreställningar kring hur det ser ut som ofta presenteras. Här skall vi dock komma ihåg att resultaten handlar om ungdomarnas egna upplevelser – toleransnivån kan skilja sig mellan olika grupper. Observera också att det handlar om direkta samband, d.v.s. skillnader mellan ungdomar med svensk respektive utländsk bakgrund efter kontroll för socioekonomisk bakgrund och boendeområde. Detta ger en bild av olikheter som direkt kan återföras till om ungdomarna har svensk eller utländsk bakgrund. Vad vi kan notera är att fler bland första generationens invandrare uppger att de – åtminstone ibland – är rädda hemma eller i bostadsområdet. I motsats till detta uppger de som har svensk bakgrund i högre utsträckning anger att de är rädda i Malmö centrum

Resultaten från de multipla analyserna pekar tydligt på att det i många fall finns tydliga skillnader mellan bostadsområdena när det gäller upplevd rädsla, skillnader som alltså inte kan återföras till de sociala skillnader som finns mellan de olika områdena. I tabellen nedan ges en sammanfattning av vad som karakteriserar de olika områdena. I tabellen presenteras också signifikanta interaktioner mellan kön och bostadsområde, d v s hur könsskillnaderna varierar.

Tabell 38. *Bostadsområdets påverkan på upplevd rädsla i olika situationer.*

	Fler rädda	Färre rädda
Centrum		Buss/tåg Centrum
Fosie	Boendekområde (K)	
Husie	Centrum	
Hylie		Buss/tåg Boendekområde (K)
Kirseberg		
Limhamn – Bunkeflo	Centrum	
Oxie		
Rosengård		
Södra innerstan	Boendekområde (Tj)	
Västra innerstan	Buss/tåg Centrum	Boendekområde (Tj)

Ser vi till hur många som är rädda när det är ute på kvällar kan Västra innerstan, Husie, Limhamn-Bunkeflo se som tre områden som speciellt skiljer sig från Centrum, Rosengård och Hylie. I den första gruppen är andelen som uppger att de känner sig rädda (i Centrum, på buss/tåg främst) högre, i den senare lägre. Man bör vid sidan av detta notera att ovanligt många killar i Fosie och ovanligt många tjejer i Södra innerstan uppger att de är rädda i bostadsområdet. Det vi främst finner här är en motsättning mellan högstatusområdena och Centrum (ett lågstatusområde) när det gäller rädsla på buss/tåg och i Malmö centrum. I högstatusområden är fler rädda, i Centrum färre. Detta väcker tankar kring i vilken utsträckning föreställningar och realiteter är grunden för upplevd rädsla. Här kan vi känna igen den närmast klassiska formuleringen – de som är mest rädda (äldre kvinnor) löper minst risk, de som är minst rädda (yngre män) löper störst risk. Nu skall vi inte direkt överföra detta till den skillnad vi finner mellan olika högstatusområdena och Centrum när det gäller rädsla på buss/tåg och i Malmö centrum - kanske är det verkligen farligare för de ungdomar som kommer från högstatusområdena – men vi skall kanske ändå fundera kring vilken betydelse föreställningar om hot/våld och trakasserier (mer eller mindre utan reell grund) kan ha för upplevd rädsla/oro. Ser vi till ungdomarnas svar på frågor kring om de blivit hotade, misshandlade eller trakasserade framträder begränsade skillnader mellan de olika bostadsområdena. Möjligen är det något fler som anger att de blivit utstötta/mobbade eller utsatts för sexuella trakasserier i Västar innerstan.

Det är dock viktigt att inte överdriva (inte reellt grundade) föreställningars inverkan på rädsla alltför långt. Detta skulle ju lätt leda till att man hävdar att det bara är sådana som ligger bakom tjejernas högre rädsla, inte reella risker. En sådan föreställning skulle ju kunna innebära att man ”viftar undan” tjejers och kvinnors högre rädsla.

Vad kan då rädsla/otrygghet få för konsekvenser? I NUT har man direkt frågat deltagarna om de ändrat sitt beteende eller upplevt en sämre livskvalitet på grund av detta. Ser man till gruppen 16-19-åringar tycks det finnas en viss, begränsad inverkan, speciellt bland tjejer. Bland tjejer uppger cirka fem procent att de ändrat sitt beteende och ungefär en tiondel att det påverkat livskvaliteten. För 2016 ligger siffrorna något högre²⁰. Denna typ av frågor finns inte med i den

²⁰ Ser vi till resultaten för 2016 gäller följande:

	Andel (%)	
	Killar	Tjejer
Hög påverkan på beteende	1	6

aktuella enkäten. I stället har jag jämfört de som uppger att de är rädda och de som inte är det i olika sammanhang med avseende på hälsa och livskvalitet. Här är det viktigt att vara försiktig med tolkningen av de skillnader som framträder. De som är rädda och de som inte är det torde i många fall ha skilda sociala bakgrunder, något som kanske är den avgörande faktorn – inte rädslan. För att ta hänsyn till detta har även multivariata analyser – där hänsyn tagits till olikheterna i social bakgrund – genomförts. Men här skall man vara medveten om att även om olikheter i hälsa/livskvalitet kvarstår innebär detta inte självklart att det är rädslan som är den avgörande orsaken. Bakom högre förekomst av rädsla liksom bakom sämre hälsa/livskvalitet kan dölja sig något annat som gör att man har en sämre situation. För att få en bild av just rädslans påverkan krävs en form av mer komplicerade undersökningar än tvärsnittsstudier. Inte heller svaren i NUT kring upplevelse av att rädsla påverkar beteende och livskvalitet kan ge några säkra svar. Dessa handlar om hur de svarande upplever det, i verkligheten behöver det inte vara så.

Om man ändå ser till resultaten från dessa enkla jämförelser kan man notera att ungdomar som angett att de är rädda i olika sammanhang genomgående redovisar sämre hälsa och livskvalitet än de som inte anger att de är rädda i dessa fall. Tjejer som uppger att de är rädda hemma eller i bostadsområdet i ovanligt hög grad anger att deras hälsa inte är bra, har hög förekomst av besvär och låg livskvalitet. Till stora delar framträder ett liknande mönster bland killarna men skillnaderna blir inte lika stora. Bland killar tycks det också vara så att de som angett att de är rädda i samband med fritidsaktiviteter också är en grupp som en relativt sett sämre situation. Tjejer i samma situation tycks inte påverkas lika mycket.

Som jag redan visat finns det en tydlig koppling mellan rädsla i olika sammanhang (se sid xx), Detta leder till vissa problem då vi för in de olika situationerna enskilt i en multivariat analys med syfte att få en bild av "rädslans" direkta inverkan. För att få en bild av hur rädsla att vara ute på kvällarna påverkar har jag därför bildat en ny variabel – antal situationer som man uppger att man ganska ofta eller alltid känner sig rädd i. Värdena kan alltså variera mellan noll (inte rädd i någon situation) och sex (ganska ofta eller alltid rädd i alla sammanhang). Vid sidan av att denna variabel ger en mer sammanfattande bild av upplevd rädsla kan man också tänka sig att den ger en bild av hur omfattande rädslan är hos den enskilde individen. De som uppger att de är rädda i fler situationer borde i någon mening känna sig mer rädda, oroliga. En nackdel är att risken/faran kan vara/bedömas som olika stor i de olika fallen, En viss situation kan upplevas som mycket mer problematisk/allvarlig. En indikation på detta kan vara att man då vi gör en multivariat analys med rädsla i alla de enskilda fallen som förklaringsvariabler framträder endast signifikanta samband med rädd hemma och rädd i bostadsområdet. De som är rädda i dessa sammanhang omfattar en relativt liten grupp – både bland killar och bland tjejer²¹. Att vi får enbart signifikanta samband med dessa två skulle tyda på att de som känner sig rädda i andra sammanhang inte skulle känna sig speciellt utsatta. Att det inte framträder signifikanta samband i de övriga fallen skall dock ej tolkas som att sådan rädsla inte påverkar hälsa/livskvalitet, det är enbart så att denna påverkan trängs undan av de två ovan nämnda fallen. Gör man separata analyser med rädsla i de enskilda fallen som ensam förklaringsvariabel pekar dessa på att rädsla i flertalet situationer kan kopplas till en negativ inverkan på hälsa och livskvalitet. Detta är ett skäl till att använda det sammanfattande måttet som förklaringsvariabel i de multivariata analyserna. I dessa kontrolleras – vid sidan av social bakgrund – även för fysisk aktivitet som har en påverkan på hälsa/livskvalitet.

För det första kan vi notera att hälsa/livskvalitet direkt påverkas av kön (tjejer sämre), årskurs (äldre sämre) liksom av fysisk aktivitet (fysiskt aktiva bättre). Vid sidan av detta finns en stark

Påverkan på livskvalitet	5	17
Särskilt otrygga	2	11

²¹ Totalt är det x % av killarna och x % av tjejerna som uppger att de ganska ofta eller alltid är rädda hemma. För rädsla i bostadsområdet är motsvarande siffror xx % respektive xx %.

inverkan från förekomst av rädsla. Ett generellt mönster är att de som inte upplever rädsla i något sammanhang – gäller både killar och tjejer – skattar sin hälsa/livskvalitet högre. En bredare förekomst av rädsla tycks inte ha en ytterligare negativ effekt. Här bör vi dock uppmärksamma att de bland tjejerna som angett att de är rädda i tre eller fler situationer ger den mest negativa bilden av hälsa/livskvalitet. Bland killar är också livskvaliteten ovanligt låg i denna grupp. Dessa olikheter mellan könen skall dock inte överdrivas eftersom det inte finns några signifikanta interaktioner med kön. Allmänt gäller att det framträder få signifikanta interaktion (för alla de olika bakgrundsvariablerna) vilket tyder på att könsskillnaderna är generella och stabila när det gäller hälsa och livskvalitet. Könsskillnaderna är alltså i huvudsak likartade oberoende av ungdomarnas sociala bakgrund i övrigt. Upplevd rädsla har en klar, tydlig påverkan och minskar de könsskillnader som finns när det gäller hälsa/livskvalitet. Speciella analyser (som ej redovisas) visar att de minskar dessa med 12 % när det gäller självskattad hälsa (att jämföra med 16 % för social bakgrund och 6 % för fysisk aktivitet). Påverkan av rädsla blir ännu större om vi ser till förekomst av besvär – könsskillnaden minskar med 18 % (mot 18 % för social bakgrund och endast 2 % för fysisk aktivitet). Störst inverkan på könsskillnaderna har rädsla för skattad livskvalitet som rädsla reducerar med 28 % (att jämföra med 0 % för social bakgrund och 3 % för fysisk aktivitet). Den hypotes som presenteras i *Ung livsstil Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet* – att könsskillnaderna när det gäller hälsa/livskvalitet till viss del kan förklaras med högre rädsla/oro bland tjejerna får alltså stöd (Blomdahl m fl, 2017).. Man skall dock observera att detta långt ifrån förklarar hela skillnaden. Intressant att notera att rädsla har en betydligt större inverkan för att förklara könsskillnader än social bakgrund och fysisk aktivitet.

Vid sidan av kön och upplevelse av rädsla finns också andra faktorer som inverkar på ungdomars hälsa och livskvalitet – något som redan konstaterades i rapporten *Ung livsstil Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet*²². Detta är ålder – äldre redovisar sämre hälsa/livskvalitet – förtroende till föräldrar ungdomar som uppger att de har förtroende för bägge föräldrar har bättre – samt fysisk aktivitet – fysiskt aktiva har bättre hälsa och livskvalitet men inte färre besvär. Bostadsområdet i sig själv har en mer begränsad inverkan – efter kontroll för olikheter i den sociala strukturen - men det finns tecken på vissa kvarstående olikheter när det gäller självskattad hälsa. Den skattade hälsan är – efter kontroll för sociala strukturella skillnader – lägre i Husie, Oxie och Södra innerstan, men bättre i Limhamn-Bunkeflo och Rosengård. Som synes följer denna uppdelning inte alls olikheter mellan låg- och högstatusområden utan har en egen karaktär.

²² För närmare detaljer se **Blomdahl U, Elofsson S, Bergmark K, Lengheden B (2017) *Ung livsstil Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet*. Ung livsstil, Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete, Malmö stad, kapitel 19, sid 91.**

Referenser

Bergmark, Projektberättelse Ung livsstil 2015-2016.

Blomdahl U. (1990) PM – angående offentligt resursutnyttjande inom fritidsområdet. Forskningsenheten Fritid Stockholm.

Blomdahl/Elofsson. Hur många motionerar/idrottare för lite och vilka är dom? – en studie av den unga befolkningen i Stockholm, Haninge, Helsingborg, Jönköping och Lidingö, Blomdahl U, Elofsson S, Åkesson M, Lengheden L. **Segrar föreningslivet? – en studie av svenskt föreningsliv under 30 år bland barn och ungdomar.**

Blomdahl U, Elofsson S, Bergmark K, Lengheden B (2017) Ung livsstil Malmö. En studie av ungdomar i högstadiet. Ung livsstil, Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete, Malmö stad.

Brandt Hjertstedt E (2017). Malmö som en trygg och säker stad. Hur unga upplever tryggheten i stadens offentliga miljö. Malmö högskola, Hälsa och samhälle. Examensarbete Kriminologi.

Brå (2013) NTU 2013 -Om utsatthet, otrygghet och förtroende. teknisk rapport.

Brottsförebyggande rådet

<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/.../2014-01-13-ntu-2013---teknisk-rapport.htm..>

Brå (2014). Nationella trygghetsundersökningen 2014. Brottsförebyggande rådet

<https://www.bra.se/.../2015-01-13-nationella-trygghetsundersokningen-2014.html>

Brå (2017) Nationella trygghetsundersökningen 2006-2016 - regionala resultat ...

<https://www.bra.se/.../2017-01-19-nationella-trygghetsundersokningen--2006-2016---...>

Brå (2012) Brottslighet och trygghet i Malmö, Stockholm och Göteborg - En kartläggning

Ref.https://www.bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b29800010627/1371914718470/2012_SULE_Slutredovisning_5_2_1.pdf, sid 21-23

Currie C, Molcho M, Boyee W, Holstein B, Torsheim T, Tichter M. (2008). Researching health inequalities in adolescents: The development of the Health Behavior in School-Aged Children (HBSc) Family Affluence Scale. Social science & medicine 66(2008)

Danielson M (2006). Svenska skolbarns hälsovanor 2005/2006. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut.

Elofsson, Stig (1998) Rädd att gå ut om kvällarna? En studie av högstadie- och gymnasieelever, Kultur- och idrottsförvaltningen, Stockholm.

Elofsson S. 1998. Kulturskolan. Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete. Stockholm stad: Idrotts- och kulturförvaltningarna: forskningsenheten

Engström L-E. Skola-idrott-hälsa. Samhällsmedicin vid Stockholms läns landsting, Statens folkhälsoinstitut.

Fosse NE, Haas SA. Validity and stability of self-reported health among adolescents in a longitudinal, nationally representative survey. Pediatrics.

Helsingborgs Dagblad (2017). Fler unga tjejer i Helsingborg är rädda för att gå ut på kvällarna.

www.hd.se/2017-01-.../fler-unga-tjejer-i-helsingborg-ar-radda-for-att-ga-ut-pa-kvallar...

Idler EL, Benyamini Y. Self-rated health and mortality: a review of twenty-seven community studies. Journal of Health and Social Behavior.

Ivert A-K (2013). Hälsofrämjande arbete för barn och ungdomar i Bramhagen & Carlsson (red), 2013.

Larsson C (2013). Så äter svenska barn. Vår Föda, 55 (6), 26-27.

Larsson, 2008; Ungdomar och idrotten. Tonåringars idrottande i fyra skilda miljöer. Stockholms universitet: Pedagogiska institutionen.

Lundbeck J, Roth Cortes R (2016). Rädslan att råka illa ut. En kvantitativ studie om barn självsattade otrygghet i Sverige under 2000-talets första decennium. Stockholms universitet: Sociologiska Institutionen. Kandidatuppsats i sociologi.

Marklund U. Skolbarns hälsovanor under ett decennium. Health Behavior in School-Aged Children. A WHO Collaborative Study.

Nilsson P, (1998). Fritid i skilda världar. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Socialstyrelsen (2009) *Folkhälsorapport 2009*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Statens Folkhälsoinstitut. Svenska skolbarns hälsovanor 2009/10 grundrapport. Östersund: Statens folkhälsoinstitut. <http://www.fhi.se>.

Statistiska centralbyrån (SCB) *Undersökningarna av barns levnadsförhållanden (Barn-ULF)*. Statistiska centralbyrån (SCB);

Statistiska Centralbyrån. Barns villkor. Tabeller baserade på undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF). http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Levnadsforhallande/Undersokningar-av-barns-levnadsforhallande/produktrelaterad-standard/Barns-villkor/

Statistiska Centralbyrån. *Barns hälsa. Levnadsförhållanden rapport 115*. <http://www.scb.se>.

Weber M. (1980). *Ekonomi och samhälle. Förståelsesociologins grund*. Argos

AMANDA WOLLSTAD

<http://www.expressen.se/kvp/ledare/sanningen-om-malmo-som-kriminella-staden/>

Bilaga

Tabell 14. Högstadiet. Antal svarande i studier i olika kommuner kommuner.

Kommun	Killar	Tjejer	Totalt
<i>Malmö, 2015</i>	1012	1047	2186
<i>Haninge, 2016/17</i>	346	355	707
<i>Huddinge, 2015</i>	765	740	1517
<i>Täby, 2013</i>	290	354	647
<i>Värmdö, 2014</i>	278	272	550
<i>Kalmar, 2013</i>	506	492	1000
<i>Stockholm, 2014</i>	1036	1052	2096
<i>Helsingborg, 2018</i>	752	694	1450
<i>Jönköping, 2015</i>	608	589	1212
<i>Vallentuna, 2015</i>	243	257	504
<i>Nacka, 2016/17</i>	517	500	1038
Totalt	6353	6352	12007

Tabell B.2. Familjeförhållande i relation till socioekonomisk bakgrund efter kön. Andel (%).

Kön	Familj	1	2	3	4	5	Sign nivå
K		33	227	458	220	74	
Tj		13	205	484	260	85	
	Familje-situation						
K	Båda	85	83	78	68	60	***
	Växelvis	9	9	13	13	6	
	Ensam mamma	3	4	4	16	25	
	Ensam pappa	0	1	1	2	6	
	En föräld + ny partner	0	2	4	1	4	
Tj	Båda	85	81	77	67	51	***
	Växelvis	0	11	9	11	8	
	Ensam mamma	8	4	7	14	30	
	Ensam pappa	8	1	1	2	2	
	En föräld + ny partner	0	2	4	4	6	
	Förtroende föräldrar						
K	Ingen	9	9	14	19	23	**
	En	9	8	7	8	18	
	Båda	82	84	79	74	60	
Tj	Ingen	8	11	14	22	22	***
	En	23	17	14	22	31	
	Båda	69	73	72	59	47	

Tabell B.3. *Familjeförhållanden i relation till svensk/utländsk bakgrund efter kön. Andel (%).*

Kön	Familj	Svensk	Svag	Andra gen	Första gen	Sign nivå
K		363	172	283	194	
Tj		319	163	360	205	
	Familje-situation					
K	Båda	75	65	84	74	***
	Växelsvis	17	16	5	5	
	Ensam mamma	4	14	9	9	
	Ensam pappa	1	2	1	4	
	En föräld + ny partner	3	2	1	5	
Tj	Båda	70	63	80	77	***
	Växelsvis	18	12	7	2	
	Ensam mamma	7	17	9	10	
	Ensam pappa	1	3	1	2	
	En föräld + ny partner	4	4	2	7	
	Förtroende föräldrar					
K	Ingen	7	11	19	24	***
	En	8	10	4	11	
	Båda	85	79	77	65	
Tj	Ingen	10	8	19	23	***
	En	16	25	16	20	
	Båda	74	67	66	57	

Tabell B.4. Familjeförhållanden i olika bostadsområden efter kön. Andel (%).

Kön		Centrum	Fosie	Husie	Hylie	Kirseberg	Limhamn - Bunkeflo	Oxie	Rosengård	Södra innerstan	Västra innerstan	Sign. nivå
K		106	122	6	87	91	203	55	144	56	39	
Tj		100	156	50	115	88	174	89	154	57	36	
K	Familje-situation											
	Båda	69	73	86	71	71	78	80	80	68	37	***
	Växelvis	17	7	11	8	18	14	6	5	13	21	
	Ensam mamma	6	12	2	13	9	3	7	10	16	10	
	Ensam pappa	2	3	0	2	1	2	0	2	2	3	
Tj	En förälder + ny partner	5	4	2	2	1	3	6	1	2	0	
	Båda	53	70	78	79	72	73	84	84	70	58	**
	Växelvis	19	8	12	4	14	18	5	3	5	11	
	Ensam mamma	22	12	6	10	9	5	7	9	11	19	
	Ensam pappa	1	3	0	4	0	2	1	0	4	0	
	En förälder + ny partner	5	5	4	3	5	1	3	3	11	11	
	Förtroende föräldrar											
K	Ingen	11	19	14	18	10	6	11	29	14	5	***
	En	6	7	5	14	14	6	7	8	5	10	
	Båda	83	74	81	68	76	88	82	63	80	85	
Tj	Ingen	16	16	10	20	11	12	10	22	14	14	**
	En	24	21	18	24	17	9	18	13	28	28	
	Båda	60	64	72	57	72	79	72	65	58	58	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001. # Kontroll för social bakgrund i övrigt.